

***Kisújszállás Város Önkormányzatának
Gaál Kálmán Gazdasági Programja***

*Kisújszállás Város Önkormányzatának Képviselő-testülete elfogadta 78 /2020. (VI. 30.) számú
önkormányzati határozatával*

Tartalomjegyzék

1. A gazdasági környezet várható alakulása	3
2. Lehetséges válaszok a gazdasági környezet várható alakulására	4
3. A város története, bemutatása.....	5
4. Demográfiai helyzet.....	6
5. A város jelenlegi helyzetének bemutatása	11
6. Önkormányzati vagyon.....	12
7. Pénzügyi lehetőségek.....	12
8. Jövőkép	14
9. A városi gazdaság ágazati összetétele	18
10. Foglalkoztatás	18
11. Köznevelés.....	20
12. Szociális és gyermekjóléti ellátás	22
13. Egészségügyi ellátás	24
14. A város fejlesztésének stratégiája	27
15. Bel- és külterületi úthálózat fejlesztése	31
16. Energetikai beruházások	33
17. Középületek akadálymentesítése	35
18. Térfigyelő rendszer fejlesztése, térfelügyeleti rendszer kiépítése	36
19. Mezőgazdasági termékek helybeni feldolgozása, értékesítése	36
20. Nyilvánosság, kommunikáció.....	37
21. Közművelődés, kultúra	39
22. Szabadidő, sport.....	41
23. Turizmus, vendéglátás	41
24. Önkormányzati kapcsolatok	43
25. Közrend, közbiztonság, bűnmegelőzés.....	44
26. Hulladékgazdálkodás	46
27. Helyi természetvédelmi értékek.....	46

1. A gazdasági környezet várható alakulása

A 2008-ban kezdődött gazdasági válság 2011-2014 közötti időszakban megszűnt és a gazdaság növekedő pályára állt. 2016-ban a gazdaságban egy jelentős béremelési folyamat indult meg. A 2013-2020 közötti uniós ciklus forrásai 2017-2018-ban egyidőben zúdultak az építőiparra, amely jelentős építési költség növekedéssel és a szolgáltatási díj (rezsi óradíj) jelentős emelkedésével járt (50-80% között). A szakképzett munkaerőből jelentős hiány alakult ki és mára a szakképzetlenek tömegeit felszívó autóipari gyárak révén az alacsony képzettségű munkaerőből is jelentős hiány alakult ki. 2019-re az önkormányzat közmunka programjainak a létszámfeltöltése jelentős gondot okozott, 100 fő alá csökkent a résztvevők létszáma és többségük egészségi állapota miatt csökkent munkaképességű.

A forint-euró árfolyam romlása is tapasztalható. Az árfolyam az önkormányzat beruházására és részben gazdálkodására is jelentős kockázatot jelent. A mai globális kereskedelmi rendszerben nem lehet egy épületet úgy felépíteni, hogy abba ne kerüljenek külföldön gyártott berendezések, ez az áruk és szolgáltatások ára is kihat, különösen az energiahordozók ára.

Várható, hogy a szakképzett munkaerőből továbbra is hiány lesz, emiatt a munkabérek és a szolgáltatási díjak tovább növekedhetnek. Ezzel párhuzamosan 2019-ben megfigyelhető volt Németország gazdasági lassulása, a gépjárműgyártási ágazat termelésének visszafogása. Rövidtávon belül lehetséges az alacsony képzettségű munkaerő körében az állástalanság növekedése és az önkormányzati közmunka programok létszámának bővülése. A gazdaság ciklikus működéséből eredően ez átmeneti állapot lehet, amelyet később újabb gazdasági fellendülés követhet, amely középtávon (3-5 év) ismételten új munkahelyeket teremthet. Az önkormányzatnak fel kell készülnie a közmunka létszámváltozásaira. Tudnia kell kezelnie a közmunkás létszám további csökkenését és a hirtelen növekedését is.

A koronavírus járvány a világ gazdaságára, ezáltal az Európai Unióra, Magyarországra és városunkra is jelentős gazdasági hatást gyakorolt. Számos vállalkozás került nehéz helyzetbe, vélhetően lesz, amelyik hamarosan megszűnik, illetve több vállalkozás elvesztette a munkaereje egy részét. A járvány várható őszi visszatérése a jelentős tőkével, tartalékokkal nem rendelkező, nem a veszélyhelyzet alatt keresett termékeket és szolgáltatásokat előállító vállalkozások nehézségei ismét fokozódni fognak és a kevésbé versenyképes cégek csődbe is mehetnek.

Az állam számos intézkedést hozott a gazdaság védelmében. Ezek közös jellemzője, hogy csak a tőkeerősebb cégek számára jelent segítséget. Az alacsony árréssel, vagy nullszaldóval, esetleg veszteséggel dolgozó cégek ezzel nem tudnak élni.

A cégek számára a stabil túlélést az állami és uniós támogatások kihasználásával elért automatizálás, hatékonyságnövelő tárgyi és immateriális beruházások, energia megtakarítás, több ágazatban a raktározási kapacitás növelése és a munkavállalók továbbképzése, átképzése jelenti. A veszélyhelyzet és az ebből eredő gazdasági hatás nélkül is általános problémája a kelet-európai vállalkozásoknak az nyugat-európaihoz alacsonyabb termelékenység, kisebb hozzáadott érték. A vállalkozások számára a veszélyhelyzet nélkül is a fejlődés jelenti a hosszú távú stabil működést és nyereségességet.

Az önkormányzatra is jelentős hatással volt a veszélyhelyzet, a járvánnyal kapcsolatos intézkedések többletköltséget okoztak, miközben csökkenhetnek az önkormányzat bevételei.

A turizmus ágazatban a negatív hatást már bekövetkezett, a hatás időtartama és mértéke kérdéses. A turizmusból élő vállalkozások csödközeli helyzetbe kerültek. Az egész évben működő vállalkozásoknak a július-augusztus hónapokban kellene a várható következő járvány időszak túléléséhez szükség forrást előteremteni, amely ehhez kevés lesz.

A turizmust segítő intézkedéseket a Kumánia Gyógyfürdő Kft. kevésbé tudta kihasználni, mert a cég által üzemeltetett létesítmény mérethatékony fejlesztésére nem volt lehetőség a 2014-2020-as uniós ciklusban. Az Európai Unió a turisztikai fejlesztéseket nem támogatta. A mérethatékonsági fejlesztések elmaradása országosan is sok turisztikai létesítményt érintő probléma, amely miatt a Kumánia

Gyógyfürdő Kft. sem tudott megerősödni, a céget kifejezetten gyenge gazdasági helyzetben érte a járvány és annak gazdasági hatása.

A Kumánia Gyógyfürdő Kft. számára egy rendkívüli kormányzati fejlesztési és tőketartalék képzést lehetővé tevő támogatás jelenthetne tartós megoldást, amely révén mérhetően erősíthető és válságállóbbá válhatna.

Az állam beruházási pályázatokkal tudja befolyásolni az ország gazdasági teljesítményét, amelyre a 2021-2027-es uniós ciklus első pályázatainak megvalósításáig, azaz várhatóan 2023-ig képes lehet a gazdaságot növekedési, vagy legalább stagnálási pályán tartani. A veszélyhelyzet gazdasági hatásainak enyhítésére is számos kormányzati pályázati felhívás jelent meg, elsősorban a gazdasági szereplők számára.

Az önkormányzatoknak fel kell készülniük arra, hogy tudjanak a jövőben az építőipart támogató állami támogatásokkal és a 2021-2027-es uniós ciklus támogatásaival élni.

A fejlesztések során figyelembe kell venni a gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatóságot, valamint a fenntartható fejlődés alapjait, és az energia-termelő, -forgalmazó szektor várható átalakulását, folyamatos fejlődését.

Az eddig leírtak végrehajthatósága érdekében a szakképzési rendszer a munkaerő-piaci igényekkel összhangban megújult, a súlypont a gyakorlati képzésre került, amely folyamat tovább erősödik.

A látható források alapján a következő területeken hajthatók végre fejlesztések:

- a) az infrastruktúra;
- b) a gazdaságfejlesztés, az innováció, a tudás-intenzív ágazatok fejlesztése;
- c) a kis- és középvállalkozások üzleti infrastruktúrájának, kapcsolatrendszerének fejlesztése;
- d) a foglalkoztatathóság, az alkalmazkodóképesség javítása;
- e) környezet- és energiagazdálkodás fejlesztése;
- f) a közigazgatás és a közszolgáltatások színvonal- és hatékonyságnövelése;
- g) a mezőgazdaság ágazatainak fejlesztése, vidékfejlesztés.

A gazdaság teljesítményének növekedése a jelenleg foglalkoztatottak által előállított érték (a termelékenység) növelését igényli, továbbá elő kell segíteni a járvány hatására munkanélkülivé váltak mielőbbi elhelyezkedését célzó fejlesztéseket.

Az önkormányzat számára további kihívást jelent a lakosság előregedése, amely általános a fejlett államokban, amelyek közé tartoznak ez uniós tagállamok is.

2. Lehetséges válaszok a gazdasági környezet várható alakulására

Az önkormányzati gazdálkodás alapja valamennyi, a gazdasági programban meghatározott cél elérésének. A város kedvező elhelyezkedése és infrastrukturális adottságai akkor válnak valamennyi polgár hasznára, ha továbbra is tervszerűség, hatékonyság jellemzi a szakmai munkát.

Folyamatosan törekedni kell arra, hogy a város, a vállalkozások és a lakosság fejlesztési elképzelései egymást erősítőek legyenek. A koronavírus járvány kapcsán várhatóan 1-1,5 éven belül lesz védőoltás, amellyel, ha a kora vagy krónikus betegsége miatt veszélyeztetett népességszámot átoltása megtörténik, akkor hosszú távon a turizmus újra egész évben képes lesz jelentős jövedelmet termelni. A helyi vállalkozások és a város párhuzamos fejlődése együttesen teremtheti meg Kisújszállás lakosságmegtartó képességét és a jobb életességét.

A város fejlesztésének megalapozása érdekében a 2021-2027-es uniós ciklus elején felül kell vizsgálni az Intergrált Városfejlesztési Stratégiát, majd az alapján forrás rendelkezésre állása esetén a Helyi Építési Szabályzatot.

Mind az önkormányzatnak, mind a vállalkozásoknak, mind a lakosságnak sokat kell tennie a meglévő energetikai eredmények megtartására, az energia megtakarításra, a megújuló energiák használatára, a hulladék kibocsátás csökkentésére, a klímaváltozás hatásainak megelőzésére, kivédésére, amely a környezetvédelem mellett csökkenő költségeket, kedvezőbb életfeltételeket jelent.

A Képviselő-testületnek törekednie kell arra, hogy a helyi értékek kiaknázásával, a fellelhető tudás mind teljesebb kiaknázásával segítse a lakosság életkörülményeinek javulását.

Az önkormányzati beruházások megvalósítása során továbbra is alapelv, hogy a már bevált módszerrel, lehetőleg pályázati forrás bevonásával valósuljon meg fejlesztés.

A bemutatott részterületek céljainak eléréséhez továbbra is nélkülözhetetlen az önkormányzati gazdálkodás javítása, melynek szervezeti, emberi erőforrásbeli alapjai adottak. Folyamatosan vizsgálni kell minden olyan lehetőséget, ami a hatékony vagyongazdálkodást, nagyobb bevétel, és kisebb működési kiadás elérését teszi lehetővé.

3. A város története, bemutatása

Kisújszállás ősi kun település, egyike a „nagykun szállásoknak”. A 4-es számú főút mellett, a Budapest-Nyíregyháza vasúti fővonal mentén fekszik, így könnyen megközelíthető. Kisújszállás tipikus alföldi település hangulatos utcáival, zugaival, a tájba épülő kerti gazdálkodással.

Kisújszállás város alapvetően mezőváros, amely fejlett, és nagy múltú iskolahálózattal, de iparral, kereskedelemmel is rendelkezik, illetve számos szolgáltatással várja a látogatókat.

A város strandja az Erzsébet királyné liget hangulatos tölgyese mellett található, 48-49 fokban, alkálihidrogén-karbonátos-jódos vize gyógyító hatású. Erre alapozva szervezte meg a város a fürdőgyógyászati szolgáltatásokat, illetve az új fürdőt, amely 2012 nyarára készült el. A korábbi szálláshiányt enyhítve 2010 őszén ifjúsági szálláshelyet adtak át, 2012-ben pedig – a fürdővel egy időben – egy harmincszobás, háromcsillag superior szálloda is megnyitotta kapuit a nagyközönség előtt.

A fürdés, gyógyulás mellett számos kulturális program közül választhatnak a látogatók. A 2010-ben megújult Néprajzi Kiállítóteremben (amely egykor Morgó Csárdaként fogadta az alföldi vándorokat) a Nagykunság népeletét bemutató állandó kiállítást rendeztek be, az új foglalkoztatótérben pedig időszakos tárlatok kapnak helyet. A város népművészeti értékeit mutatja be a mintegy 200 éves Tájház is.

A városközpontban található a néhai szobrászművész, Papi Lajos alkotóháza, ahol napjainkban a művészeti iskola képzőművészet tanszakos diákjai tanulnak, illetve a Szalma- és Csuhefonók Baráti Társaságának kiállítása is megtekinthető. A szalmaműhelyek alkalmával el is sajátíthatják a „csuhézás” alapjait az érdeklődők. Csukás István szülőföldjén számos képzőművészeti alkotás és egy Süsüről elnevezett játszótér őrzi az író költő emlékét.

A kun ősök hagyományait ismerheti meg az utazó a város határában lévő Horváth-tanyán. Itt rendezik meg a hagyományos Kun Viadalt, ahol az ősi harcmodorban mérik össze tudásukat. Emellett, májusban a családifestiválra, Augusztusban a városnapok rendezvény sorozatára szeptemberben pedig a Kivilágos Kivirradtig Fesztiválra várja vendégeit az Önkormányzat.

Kisújszállás nemcsak saját programjaival, hanem kirándulási lehetőségeivel is vonzó. Könnyen el lehet jutni innen a Hortobágyra, a történelmi Egerbe, valamint a Berettyó madárvilága is megfigyelhető a tűzokrezervátumban.

A gazdasági program ezen társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok, az itt élők szellemi és fizikai képességeire épülve készült el, összhangban a költségvetési lehetőségekkel.

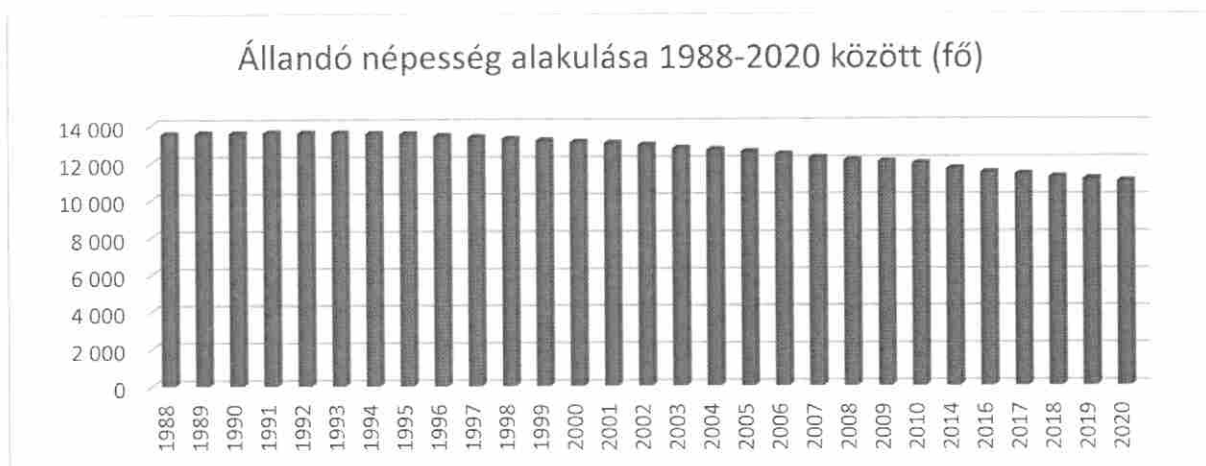
Ezek mentén vázoljuk az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok ellátását, a településfejlesztés lehetőségeit, az egyes közszolgáltatások biztosítását, a városüzemeltetés célkitűzéseit.

4. Demográfiai helyzet

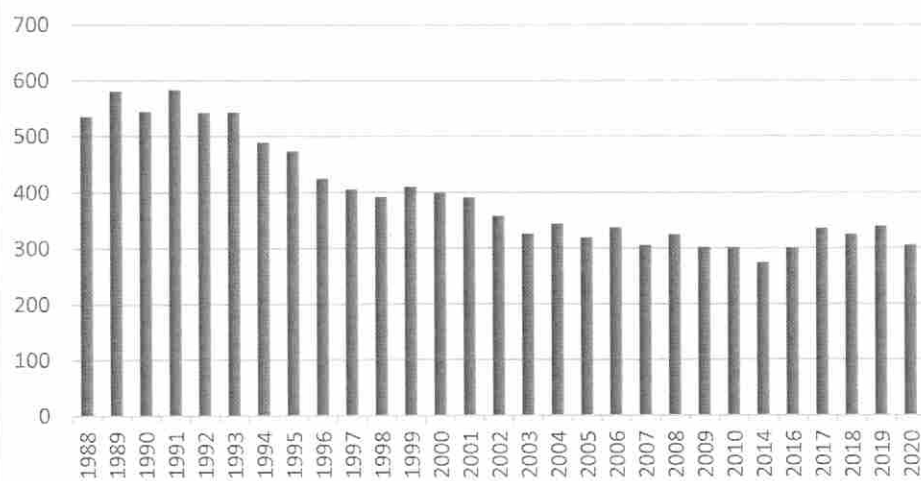
Kisújszállás város demográfiai helyzetét a népesség-nyilvántartás adatai szerint 2019. január 1-jén a lakosságra vonatkozó következő adatok jellemzik:

Állandó népesség	11063
Élveszületések száma (fő)(2018)	106
Halálozások száma (fő) (2018)	157
Házasságkötések száma (eset) (2018)	51
Válások száma (eset) (2018)	24
Halálozások közül férfi (fő) (2018)	68
Halálozások közül nő (fő) (2018)	89

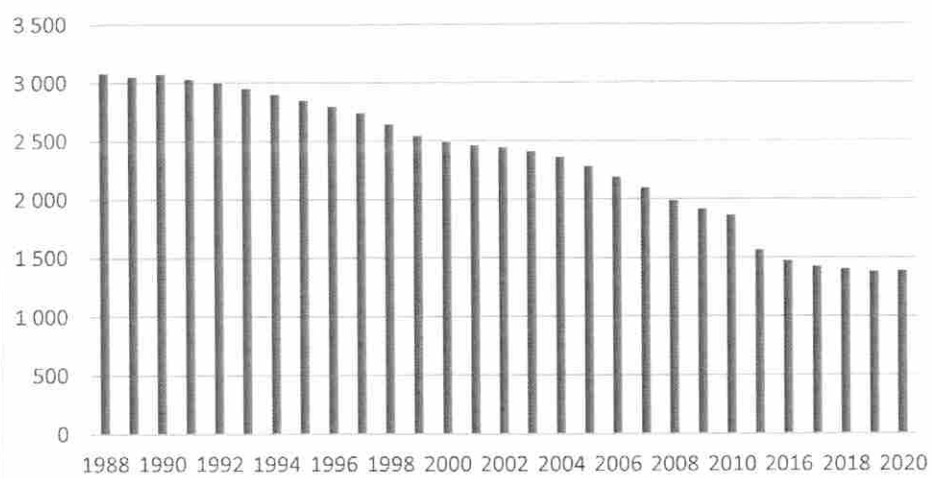
A népességre vonatkozó legjellemzőbb folyamatokat (a KSH adatai alapján) a következők szerinti grafikonok ábrázolják. A grafikon vízszintes tengelyén szereplő számok az éveket jelölik 1988-tól 2020-ig terjedő időszakban.

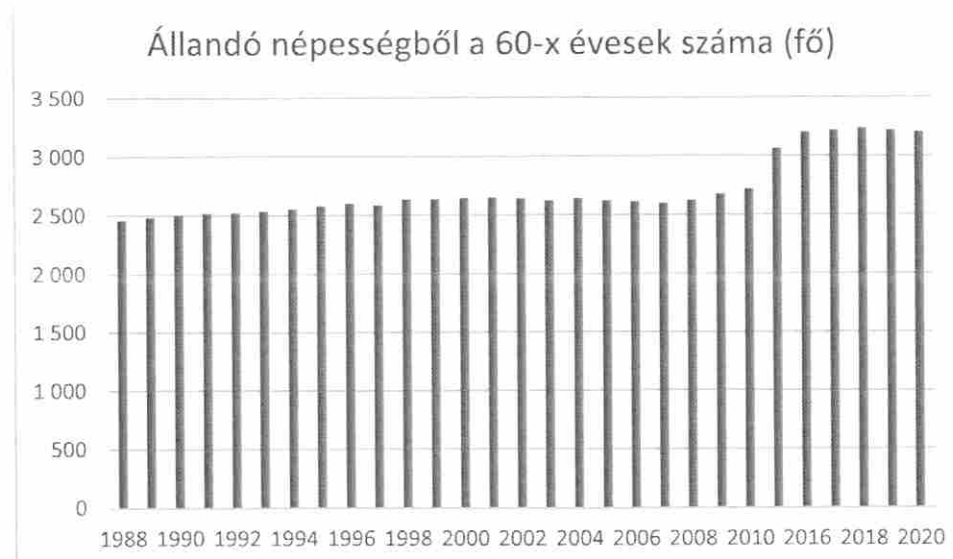

Állandó népességből a 0-2 évesek száma (fő)

Állandó népességből a 3-17 évesek száma (fő)

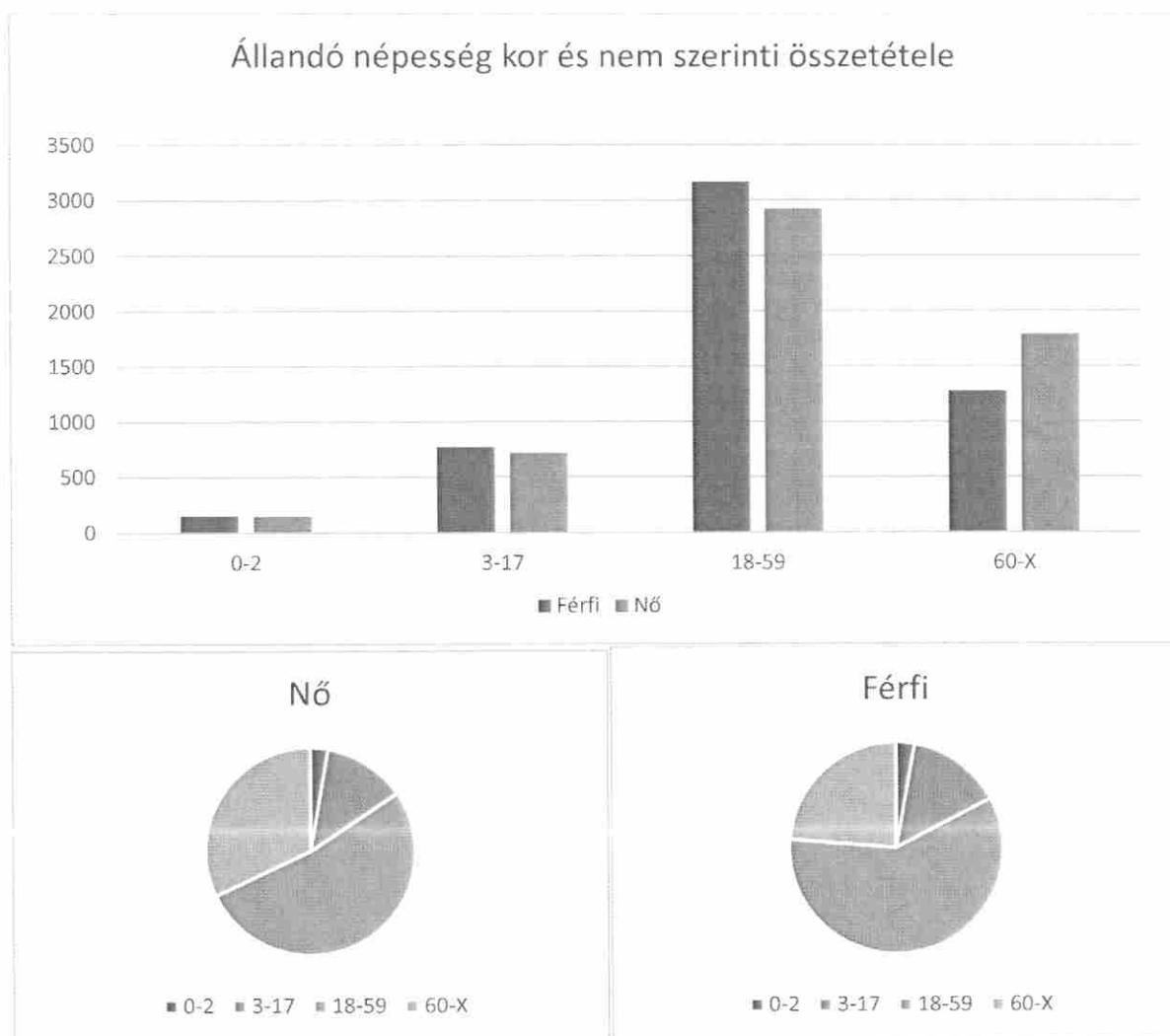
Mindebből megállapítható, hogy a gyermekek száma 2014. évihez képest kis mértékben emelkedett ezzel párhuzamosan ellenkező irányba nő az idős lakosság tagjainak száma, míg az aktív korú népesség az elmúlt 15 évben több mint 1000 fővel csökkent.

A népességszám az országos tendenciák szerint alakult

A népesség alakulásának szempontjából folytatódott és kis mértékben mérséklődött az országra is jellemző kedvezőtlen tendencia: a lakosság fogyása és elöregedése. A fenti diagrammok a lakosságszám alakulását mutatják be. 2014. január 01-jén 11 617 fő volt, 2017. január 01-jén 11 319 fő, míg 2020. január 01-én 10 948 fő állandó lakosa volt Kisújszállásnak (-669 fő).

Adatok főben	2019. január 01.
Állandó népesség száma	11063
Adatok főben:	2018.december 31.
Élveszületések száma	106
Halálozások száma	157
Házasságkötések száma	51
Válások száma	24
Élveszületések közül férfi	48
Halálozások közül férfi	68
Élveszületések közül nő	58
Halálozások közül nő	89
Terhességmegszakítások száma	29
Idevándorlások száma (állandó és ideiglenes)	478
Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes)	654
Állandó odavándorlások száma	179
Állandó elvándorlások száma	232

A lakosság korösszetételét nemek közti bontásban az alábbi ábrák szemléltetik (2020. 01.01. állapot).

	állandó jellegű idevándorlás	elvándorlás	egyenleg
2014	166	264	-98
2015	167	198	-31
2016	211	271	-60
2017	189	273	-84
2018	179	232	-53

Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2014	95	131	-36
2015	97	150	-53
2016	123	166	-43
2017	98	164	-66
2018	106	157	-51

A város lakosságszámának csökkenése a következőkben mutatkozik meg:

Több az idős és kevesebb a fiatal a városban:

Az elöregedés miatt az aktív korúak is kevesebben vannak. Az elmúlt 15 évben ez mintegy 1000 fős csökkenést jelentett az aktív korú népesség körében. A népesség életkor szerinti összetételében is tükröződik az elöregedés. Ezen időszakokban több fiú született, mint lány, ez az általános tendenciáknak felel meg, de gyermek- és fiatal felnőtt korban a férfiak és nők aránya kiegyenlítődik, ez egészen 59 éves korig jellemző, ezután ugrásszerűen emelkedik a nők aránya.

Többen halnak meg, mint ahányan születnek

A születések száma csökkent: míg az 1980-as években évente kétszáz, mára évente száz fő körüli gyermek születik. Kiemelkedő adat, hogy 2016-ban 123 gyermek született. Ugyanezen adatok az elhalálozásokban: míg az 1980-as években kiegyenlítettnek mondható az évi kétszáz fő körüli születési és elhalálozási szám, ma már évente átlagosan csak száz gyermek születik, és több mint másfélszer ennyien halnak meg. E tendencia alapján mondhatjuk, hogy évente átlagosan 50-60 fővel csökken a lakosság száma. (Az alacsony születésszám önmagában is érezhető lakosságszám-csökkenést vetít előre, ami az elköltözéssel párosulva jelentős méretet ölthet. Ha a születésszám elérné az évi 150-170 főt, és az elköltözés mérséklődne, akkor a népességszám csökkenése vélhetően mérséklődne, vagy megállna.)

Többen költöznek el a városból, mint ahányan idetelepednek:

Az elmúlt öt évben évente átlagosan kétszáz alatt alakul az ideteleplők száma, míg az elköltözőké kétszáz fölött. Eszerint évente átlagosan több mint ötven fővel csökken a lakosság. Ami sajnálatos az, hogy az ideteleplők többnyire nehezebb élet- és munkalehetőséggel rendelkeznek, mint akik innen elköltöznek. Az elköltözők között sok a képzett, közép- vagy felsőfokú végzettséggel rendelkező fiatal.

5. A város jelenlegi helyzetének bemutatása

A város belterületi levegőjének állapotára, a levegő szennyeződésére az ipari üzemeken és telepeken, állattenyésztő telepeken kívül a 4-es számú főútvonal átmentő forgalma volt döntően befolyásoló hatással 15.963 egységjármű/nap terheléssel. A főút forgalmának jelentős csökkenését okozta ugyanakkor a 4-es várost elkerülő szakaszának 2011. évi átadása. Az M4 autópályát fejlesztése révén várhatóan biztonságosabbá válik a város közúti elérhetősége, minőségi változást hozva. A gépjárművek károsanyag kibocsátásának csökkenése várhatóan ellensúlyozni fogja a fejlesztésből eredő kisebb forgalomnövekedést.

Természetes vízfolyásként a város életére a Hortobágy – Berettyó főcsatorna van hatással, míg mesterséges vízfolyások: a Kakat-éri főcsatorna, a Villogó főcsatorna és Nagykunsági főcsatorna játszik szerepet a vízügyi, belvízelvezetési feladatok megoldásában.

A város ivóvízellátását 17 db mélyfúrású kút biztosítja, a felszín alatti vizek igénybevételével. Az ivóvízhálózat fejlesztésében jelentős szerepet töltött be az ivóvízminőség-javító program befejezése, mellyel a lakosság egészséges ivóvízzel történő ellátása valósult meg.

A városi területén kedvező a termálvíz felhasználás lehetősége. A városban a gyógyító hatású termálvizes strandfürdő 2011. évben megkezdődött fejlesztése és az új, a gyógyturizmusra építő komplexumbővítés és tevékenységfejlesztés 2012. május 1-jei átadással és megnyitással jelentős hatással volt a város életére és gazdaságára.

A város termőterülete 18.074 ha, melynek mintegy 91%-a szántó. A mezőgazdasági termelés nagy jelentőségű a településen. A város termőterületének talajai több típusba tartoznak, az előforduló talajtípusok: réti talajok, szolonyeces réti talajok, réti szolonyecsek, sztyeppesedő réti szolonyecsek, melyben sós réti csernozjomok, alföldi mészlepedékes csernozjomok.

Kisújszállás élővilágát a Nagykunságra jellemző élővilág jellemzi. Uralkodó fafajok: fehér és törékeny fűz, fehér és fekete nyár, akác, kőris. Jellemző állatok: törpe gém, vízityúk, jégmadár, szürke gém, kócsag, denevér, mezei nyúl, fácán, veréb, feketeregő.

A lakások száma 4924 db, melynek lényegében mindegyike a villamos hálózatba, az ivóvízvezeték hálózatba bekapcsolt. A csatornázottság mértéke a városban közel 100%-os. A város önálló szennyvíztisztító teleppel rendelkezik, a 0139 hrsz.-ú területen. A telep kapacitása 1200 m³/nap, kihasználtsága majdnem teljes. A tisztított szennyvíz befogadója a XXIX. Dél csatorna, a korszerűsített szennyvíztisztító telepen 1100 t/év mennyiségű víztelenített szennyvíziszap keletkezik. A szennyvíziszap tárolása a szennyvíztisztító telepen található iszap depóniában történik, amely 6 havi iszapmennyiség befogadására alkalmas.

A kommunális szilárd hulladékok 2007. július 1-től a karcagi kommunális szilárd hulladéklerakó telepen kerülnek ártalmatlanításra. A városi régebben használt hulladéklerakója a külterületen, a 0747/2. hrsz.-ú területen található melynek rekultivációja megvalósult pályázati forrásból.

A város három épülete, a Városháza, a Református templom és a Morgó Csárda országos műemlékvédelem alatt áll, miként a városban található három kunhalom is.

6. Önkormányzati vagyon

Kisújszállás Város Önkormányzatának ingatlanvagyon 2019. december 31-én 1 249 db ingatlanból áll, az állomány 5 év alatt 80 db ingatlannal bővült.

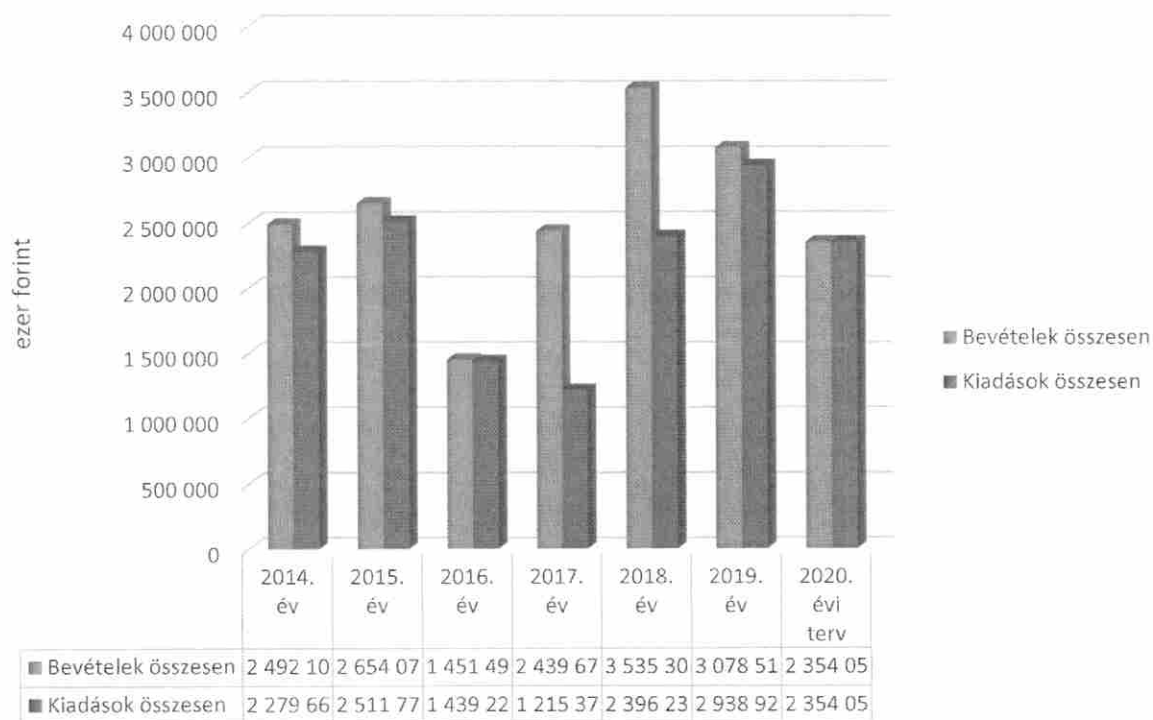
A vagyon folyamatos növekedése a tervszerű városépítő tevékenységnek, a városfejlesztési elképzelések megvalósításának köszönhető, amelyhez társulva önkormányzatunk maximálisan kihasználta az uniós és egyéb pályázati lehetőségeket.

7. Pénzügyi lehetőségek

2014-2020 közötti időszakban biztosított volt a költségvetés egyensúlya, az önkormányzat felelős gazdálkodással minden évben meg tudta őrizni a működő- és fizetőképességét.

A költségvetések főösszegeinek alakulása:

Bevételek és kiadások alakulása 2014-2020.

A Kormány a két lépcsőben végrehajtott adósságkonszolidációval új helyzetet teremtett az önkormányzati gazdálkodásban, mind a rövid, mind a hosszú távú adósságot keletkeztető ügyletek megszűntek, az így felszabaduló források lehetővé tették az elmúlt öt évben egy kiegyensúlyozott gazdálkodást. Ezzel egyidőben a finanszírozási rendszer is átalakult, 2013-tól a fajlagos mutatókra épülő, normatív finanszírozást felváltotta a feladatalapú finanszírozás. Megszűntek az átengedett szja bevételek és az átengedett adó-és bírság bevételek is jelentősen lecsökkentek.

A feladatalapú finanszírozás a kiadási szükségletekhez igazodó finanszírozási forma, de a kötelező önkormányzati feladatok egy részére nyújt fedezetet, így elmondható, hogy az adósságkonszolidáció miatt felszabaduló források egy részét a feladatellátásba kell beleforgatnia az önkormányzatnak.

A grafikonon is látható, hogy míg 2014-ben még az adóbevételek és az állami támogatások közel azonos összegben jelentek meg az önkormányzat költségvetésében, 2020-ra az állam által folyósított támogatás annyira lecsökkent, hogy az adóbevételek felét alig haladja meg.

A központi költségvetés az önkormányzatok újbóli eladósodásának megakadályozása érdekében elfogadta a stabilitási törvényt, mely szerint a likvid hitelt csak éven belül, fejlesztési hitelt csak kormányzati engedéllyel vehetnek fel az önkormányzatok. Kisújszállás Város Önkormányzata 2018-ban 498 584 ezer forint fejlesztési hitel felvételéről döntött a megnyert TOP-os pályázatok önerejéhez. A kormány a hitelfelvételhez hozzájárult, mert a fejlesztési célok megfeleltek a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvényben előírtaknak. A hitel törlesztését 2021. szeptember 30-án kell megkezdeni, 2033. június 30-án ér véget.

A TOP-os pályázatokat a hitel nélkül nem tudtuk volna megvalósítani, azonban a hitel és kamattörlesztések jelentősen lekorlátozzák az önkormányzat lehetőségeit, évente 41 548 668 forint tőkefizetési kötelezettség és annak kamatai terhelik a költségvetést a futamidő végéig.

A működési bevételek bővítése - vállalkozási tevékenység hiányában - korlátozottan lehetséges, és mivel likvid forrásaink már nincsenek, így a befektetési lehetőségeink is megszűntek. Új fejlesztési hitel felvételével és a központi támogatások bővülésével a következő években nem tervezhetünk, ezért a helyi adóbevételek növelésére, a pályázati lehetőségek maximális kihasználására kell törekednie az önkormányzatunknak, hogy a gazdasági programban megfogalmazott célokat és a kötelező feladatellátást biztosítani tudjuk.

8. Jövőkép

Európában (benne hazánkban, illetve saját településünkön is) az ipar utáni társadalmak egyik alapvető problémájaként jelentkezik a demográfiai válságként definiált folyamat: csökken a gyermekvállalási kedv, a népesség elöregedik, a társadalom fogy, a deviancia veszélye nő. Mindehhez társul még, hogy bizonyos régiók és városaik – természetesen nem kizárólag, de részben legalábbis a dezindusztrializáció, sőt, de-ökonómizáció (Hannemann 2003) következményeként – gyengülő gazdasági teljesítőképességgel, csökkenő vonzerővel és szűkülő társadalmi-gazdasági lehetőségekkel rendelkeznek, azaz összességében regisztrálható a „csökkenő népesség – csökkenő képesség (?)” városfejlődési modellje. Ezen folyamatok (többek között és veszélyes tovaryűrűző hatásokkal) a helyi társadalom átfogó gyengüléséhez vezet(het)nek, tovább növelve a régiós és ezen belül a települési társadalmi-gazdasági-kulturális és környezeti problémákat, egy valószínűleg lefelé tartó városi-térségi visszafejlődési spirált generálva.

Hazánkban, így a Nagykunságban ezen összetett társadalmi-demográfiai problémák következményeként részben már ma is regisztrálható, illetve a jövőben – a mai tendenciák folytatódása esetén – fokozódhat a helyi városzsugorodás problémája, azaz

- egyre drágul az infrastruktúra, az épített környezet fenntartása, az előregedő (illetve kontraproduktív fiatal) helyi társadalom eltartása („csökkenő népesség – csökkenő képesség” (?)), illetve
- egy torz, demográfiailag, morálisan (társadalmi anómia) és gazdaságilag hanyatló (elszegényedő, anyagilag kiszolgáltatott, a szegénységet és devianciát bővítetten újratermelő), önmagát fenntartani képtelen helyi társadalom kialakulásának,
- a komplex városi társadalmi-gazdasági-környezeti hanyatlásnak,
- összességében a város kiüresedésének a veszélye fenyeget.

Olyan korban élünk tehát a Földön, amikor gyökeres társadalmi, politikai, gazdasági, természeti-környezeti átalakulások zajlanak. Komoly a veszély, hogy az emberiség nem fogja tudni irányítani ezeket a változásokat, sőt, amennyire nem készül ezekre a változásokra, sajnos az is megeshet, hogy még csak lépést sem tud tartani velük. De hogyan lehet felkészülni valamiféle „váratlan” változásokra? És hogyan lehet egy egész társadalmat felkészíteni ilyesmire? Vajon a természet kínál valamiféle receptet erre? (Czúcz 2010)

A következő évtizedek a „nagy változások kora” lesz az emberiség számára. Elkerülhetetlenül megváltozik az a külső környezet, melyhez társadalmunk mindennapi tevékenységével alkalmazkodott. Mi kell ahhoz, hogy egy komplex rendszer viszonylag stabil tudjon maradni jelentős külső változások közepette is?

Minden érának, korszaknak és szakterületnek megvannak a maga divatos fogalmai, s ez alól nem kivétel korunk sem: mindig felbukkannak új, vagy újra előtérbe kerülnek rég elfeledett kifejezések, esetleg addig csak más tudományterületen alkalmazott fogalmak hatolnak be s nyernek polgárjogot olyan területeken, ahol addig az adott fogalom használata ismeretlen volt. Ilyen kifejezés a társadalomtudományokban is létjogosultságra szert tett „**reziliencia**” fogalma.

A „**reziliencia**” eredeti jelentésének megalkotását és használatát az orvostudománynak köszönhetjük: azt a jelenséget-képességet írják le, amely *a betegség utáni regenerációt, az eredeti vagy ahhoz hasonló állapotba hozó gyógyulást eredményezi*. Más megközelítésben egy rendszert akkor nevezhetünk reziliensnek, ha a főbb „funkciók” sérülése nélkül képes a külső „sokkok” elviselésére.

Az elmúlt évtizedekben a modern nyugati társadalmak szinte maradéktalanul feláldozták rezilienciájukat a (vélt vagy valós) hatékonyság, versenyképesség, méretgazdaságosság, a készletmentes „just in time” megoldások, valamint a globalizáció oltárán. Társadalmunk és ezáltal mindannyiunk élete, életben maradása alapvető függőségbe került több nagy (globális) ellátórendszerrel. A rossz hír azonban az, hogy ezek az ellátórendszerek fenntarthatatlanok, az elvonási tünetek pedig kegyetlenek lesznek (Czúcz 2010).

Úgy véljük, a fenti tények mindenképpen indokolják egy új szemléletmód kialakítását a településfejlesztésben is. Ha a reziliencia vonatkozásában egy, a városfejlesztésre is alkalmazható definíciót keresünk, talán ez lehet a legpontosabb: *„A reziliencia az egyén, vagy szervezet [vagy település] külső negatív hatásokra való rugalmas alkalmazkodóképessége, adaptációja. Képlékenység és stabilitás egy időben. ... Az a képesség, hogy a negatív élethelyzetek esetén adaptívan reagálva képes újra egyensúlyi állapotba kerülni, ezáltal minimálisra csökkenteni, vagy legyőzni a megpróbáltatások károsító hatásait. Az adaptív folyamat során az egyén, vagy szervezet [vagy település] problémákat old meg, tanul, megújul, fejlődik. Új egyensúlyi állapota nem azonos a réggel, hiszen felvértezi magát a jövőbeni hasonló hatásokkal való eredményes megküzdésre is.”* (Izsó 2014)

A reziliencia kérdéskörének elemzésekor fontos a *képességszemlélet* figyelembevétele is (Sen 1993). Elméletét a településfejlesztésre is alkalmazva **fontos a helyi humánerőforrások lehető legteljesebb feltérképezése, ez alapján kiaknázása, a képességeikre való építkezés;** amint a természeti

környezet/természeti tőke, úgy a szellemi-kulturális vagy az épített örökség is **kizárólag az emberi beavatkozás/felelősség kontextusában értelmezhető**, illetve mozgósítható (Bajmócy 2012). **Magas fokú reziliencia csakis magas fokú társadalmi kohézióval és az „extraszomatikus”** (a nem öröklődő, hanem írásos, beszélt és ehhez hasonló módon tárolt tudás – Internet 3) **képességekre való építkezéssel együtt érhető el**. Az általános hasonlóságok mellett *minden egyes városnak egyedi képességszerkezete van*: olyan sajátosságok, vagy sajátosságok egyedi kombinációi, amelyek csakis az adott településre és annak lakóközösségére jellemzőek (Fejérdy – Z. Karvalics 2015, 119).

Jellemző, hogy a mindennapi gondok, a városüzemeltetés-szintű feladatok, az önmagában vett „statisztikai” népesség-adatok változásaira (ld. pl. demográfiai zsugorodás) való ötlettelen reflexiók rutinszerű világában háttérbe szorul a „képességek” szakadatlan feltárása, értékelése (majd a változó körülmények függvényében való újraértékelése). Ezzel párhuzamosan inkább jelszavakban, semmint tudatosan megkomponált középtávú programokban jelenik meg a megtartóerő és az ellenálló-képesség fokozásának stratégiai célja (Fejérdy – Z. Karvalics 2015, 119).

Pedig belátható, hogy *amiként egyetlen (!) polgár speciális „képessége”, egyetlen történelmi épületre épülő „képesség”, vagy egyetlen egy speciális, csak az adott településre jellemző természeti erőforrás is kiindulópontja vagy felhajtóereje lehet a reziliencia-erősítésnek és új erősségek megteremtésének*. Ehhez azonban nem elég a pont-szerű képességben gondolkodni: folyamatokra kell alapozni, felismerve azok ciklus-természetét, és megfelelően azonosítva az egyes ciklus-szakaszok lényeges karakterisztikáját (Fejérdy – Z. Karvalics 2015, 119).

A jövő várostervezése kapcsán kijelenthető: a posztmodern korszak már más erőforrások meglétét és alkalmazását követeli meg, mint az előző, fordí típusú időszak gazdasága – egy-egy térség, település fejlődésénél, fejlesztésénél a „kemény” tényezők (nyersanyag, ipar, stb.) helyett/mellett egyre inkább előtérbe kerülnek a „puha” (az emberi erőforrásokra, azok tudásbázisára, kreativitására alapuló) telepítő-tényezők is (olyan világban élünk, ahol a városban – is – egyre több szimbólumot termelünk és adunk el, optimális esetben a helyi, speciális kultúrára, tudásra és kreativitásra alapozva).

A városfejlesztés/fejlődés szempontjából központi kérdés és tény már ma is, és méginkább az lesz a jövőben, hogy *a kulturális gazdaság a (poszt)modern városi gazdaság egyik legdinamikusabban erősödő, jellegzetes eleme* (Süli-Zakar et al. 2006). Fel kell végre ismerni, hogy „a kultúra nagy üzlet. Egyik vezető szektora a posztfordista gazdasági forradalomnak és alapja számtalan város-megújulási programnak” (Scott, A., idézi Süli-Zakar et al. 2006).

A kultúra megnövekedett és egyre erősödő szerepe a városok gazdaságában azért is látványos folyamat, mert egyszerre két síkon jelentkezik:

1. egyrészt egy *mennyiségileg*, hagyományos gazdasági mutatókkal mérhető folyamatról van szó (munkahelyek száma, adóbevételek növekedése, vendégéjszakák számának változása, stb.),
2. másrészt beszélünk egy *számszerűen nem mérhető* jelenségről, amely a kultúra szimbolikus, mítosz-, imázs- és egyéb teremtő erejéből születik, így generálva egy markáns járulékos vonzerőt a település számára (Süli-Zakar et al. 2006).

A városi kultúra tervszerű, átgondolt előállítás és eredményes piacosítása egy meghatározó alap lehet az adott – sok esetben zsugorodó – település élhetősége, fenntarthatósága/rezilienciája, jövőjének biztosítása szempontjából, hiszen a kulturális gazdaság több részből áll, így komplexen kiaknázható:

- *hagyományos kulturális szolgáltatások* (oktatás, közművelődés, művészeti szolgáltatások, turizmus). Ezen szolgáltatások jelentősége a fejlett országokban folyamatosan növekszik, hiszen sok embert foglalkoztatnak, tőkebefektetéseket vonzhatnak, városrehabilitációs akciók indítói és hasznélvezői lehetnek, s hozzájárulhatnak egy pozitív városimázs kialakításához és fenntartásához egyaránt;
- *kulturális termékipar*. Ez az ipar olyan termékeket állít elő, amelyeknek szimbolikus, kulturális értéke nagyobb, mint hasznosságuk (Süli-Zakar et al. 2006).

A városi kulturális gazdasági tevékenységek erősítése mellett szól, hogy jelentős a kis- és középvállalkozások szerepe, és kimagasló a hagyományok jelentősége is (Süli-Zakar et al. 2006). Az

uniformizált, globalizált konzumkultúra ellenáramlataként kitermelődött már az a fogyasztói réteg is, amely egyre inkább az egyediséget, a jellegzeteset, a különlegeset keresi – és azt meg is fizeti. A hagyományos a modernnel ötvöző, kiváló minőségű, egyedi termékeket előállító, korszerű piacszervezésű kézműipar így sikerrel beépülhet a (globális) kulturális gazdaságba. A helyi hagyományos termékek felélesztése, modernizálása, s egy nagyobb közönség számára fogyaszthatóvá tétele nemzeti és nemzetközi szinten is sikerrel kecsegtethet. A lokális tradíciók, ünnepek, néprajzi látványosságok a turizmus élénkítését jelenthetik, s újjáéledhetnek az ipari tömegtermelés korában lecsúszott kézműipari tevékenységek is (Süli-Zakar et al. 2006).

Mindezek miatt érdemes megjegyezni, hogy **a városi kulturális gazdaság különösen érzékeny a helyi társadalom milyenségére, azaz a lokális humán erőforrás-bázis minőségére.**

A kulturális gazdaság fejlesztésének fontos sarokpontja még a helyi közösség képviselőjének, az önkormányzatnak e területen folytatott aktív politikája, amely pl. a kulturális kiadások emelése, a városi kulturális intézmények átszervezése, hatékonyságának növelése, a rendezvények számának és színvonalának emelése, s az épített örökség funkcióbővítő revitalizációja terén jelentkezhet (Süli-Zakar et al. 2006), így járulva hozzá a város életminőségének javulásához. A kulturális gazdaság szimbolikus, imázsteremtő és –erősítő jellege miatt olyan vonzerőt képes generálni, hogy az a város társadalmára és gazdaságára, összességében a városi élet egészére kihatást gyakorol.

Ezekmentén a gondolatok mentén a Kisújszállás Város Önkormányzata elindította a város reziliencia vizsgálatát.

Magyarország településeinek életét jelenleg ötéves szakaszokra osztja az önkormányzati választási rendszer. Amikor azonban városunk jövőjét felelősséggel tervezzük, generációkban kell gondolkodnunk, nem pedig választási időszakokban. Ez utóbbi a hosszú távú városfejlesztési elképzeléseink feladatokra történő lebontásának eszköze, gazdasági program elnevezéssel.

Városfejlesztési elképzeléseink 2006 őszén vettek fordulatot városunk életében, amikor a lakosság elfogadta „**Az élehetőbb Kisújszállásért**” című programot. Ennek eredményeként a korábbinál nyíltabb várospolitikai és dinamikusabb városfejlesztés vette kezdetét, ami jelentős infrastrukturális beruházások megvalósításában és pályázati megalapozásban, valamint gazdag közösségi és kulturális életben nyilvánult meg.

A város fejlesztését a „Nekünk Kisújszállás az első!” címmel kidolgozott program szerint kívánjuk folytatni, hiszen városunk lakosságának döntő többsége 2019 októberében kinyilvánította, hogy egyetért a benne szereplő városfejlesztési törekvésekkel. E gazdasági programunkban megfogalmazzuk hosszú távú városfejlesztési elképzeléseinket: olyan életkörülmények megteremtését, amelyekben úgy érzi otthon magát városában a kisújszállási ember, hogy magát és családját biztonságban tudja. E biztonságérzet legfontosabb összetevői a közösség, az egészséges lakóhely, a munkahely, a tárgyi és szellemi-kulturális környezet megtartó ereje. A városvezetés konkrét intézkedéseinek ezeket az értékeket kell védenie és fejlesztenie.

E gazdasági programban összefoglalt feladatokkal városunk jövőjét olyan irányban szeretnénk formálni, aminek eredményeként Kisújszálláson

- a város jövedelemtermelő képessége folyamatosan nő, a fiatalok a várost szívesen választják lakóhelyükként, **melynek érdekében az innovatív ötletek megvalósítását anyagilag is támogató „Kisúj Hazavár” vállalkozásfejlesztési programot indítunk, majd a „Kisújszállás a te otthonod!” EFOP-1.2.11-16-2017-1.2.11-16-2017-00029 azonosító számú pályázattal segítettük a fiatalok helyben maradását és beköltözését,**
- tiszta és egészséges a lakókörnyezet, szép a felújított városközpont, az utcák rendezettek,
- tiszta az ivóvíz, a szennyvíz kezelése korszerű módon történik, a belvizet az egész városból a kiépített árok- és csatornarendszeren vezetik az élővizekbe, a lakossági hulladékot környezetbarát módon kezelik,

- az úthálózat az egész városra kiterjedően burkolt és biztonságos, ugyanakkor a város az országos vasúti és közúti közlekedésben könnyen elérhető,
- a külterületek is rendezettek, földútjaink karbantartottak, járhatóak, a használók a közös érdeket és célt megértik,
- az újonnan létesült ipari létesítmények a lakott területtől távolabb kialakított ipari parkban működnek,
- a jó infrastrukturális és humánfeltételeknek köszönhetően a munkahelyteremtő vállalkozások száma nő, közöttük olyan vállalkozások is létesülnek, amelyek a helyben megtermelt élelmiszereket, termékeket értékesítik,
- a lakosok számára helyben elérhetőek és szakszerűek az egészségügyi, közoktatási és közigazgatási alapszolgáltatások, sőt esetenként térségi szolgáltatások is működnek, a gyermekek szeretnek óvodába, iskolába járni, a szülők elégedettek az azokban folyó neveléssel-oktatással,
- élénk és gazdag a közösségi élet, a hagyományos és újonnan alakult civil szervezetek egymással jó kapcsolatban működnek,
- a kulturális és sportélet igényes, a környék számára is vonzó szórakozási és kikapcsolódási alkalmakat kínál, és a lakosok élnek is ezekkel a lehetőségekkel,
- a kisújszállásiak
 - tájékozottak a *'város dolgai'* felől, sőt gyakran ad hírt magáról a város megyei és országos médiában is,
 - szívesen vesznek részt a város közéletében,
 - ismerik kun hagyományaikat, büszkéik is elődeiknek a magyar történelemben többször bebizonyított helytállására,
 - vendégszeretőek, ezért és a kiváló szolgáltatásairól a térségben, de az országban is egyre ismertebbé váló Kumánia Gyógy- és Strandfürdőnek, valamint a Hotel Kumániának nagy a látogatottsága, a turizmus a városban sokaknak munkát is ad,
- a város további élete szempontjából kiemelt jelentőségű a közbiztonság értékeinek megóvása, fejlesztése.

Mindezeknek köszönhetően a lakosságszám eddig tapasztalt csökkenése megáll, a születések száma tovább növekszik, több lesz a fiataloknak vonzó munkalehetőség, és többen akarnak és fognak tudni itthon boldogulni. Kisújszállás valóban „*élhetőbb*” lesz, és térségünk egyik legdinamikusabban fejlődő kisvárosaként fogják ismerni. Ezt alapoztuk meg az elmúlt tizenhárom évben, a következő öt év pedig a városfejlődést folytató időszak lesz, amelyben „Nekünk Kisújszállás az első!”.

9. A városi gazdaság ágazati összetétele

Városunkban a kereskedelem-vendéglátás a legjelentősebb ágazat, ezt követi az ipar, a szolgáltatás, a mezőgazdaság, majd a közigazgatás-közfoglalkoztatás.

Jelenleg 828 vállalkozás működik a városban, melyek versenyképessége és adóerő képessége kismértékben, de folyamatosan nő.

10. Foglalkoztatás

Önkormányzatunknak fontos törekvése, hogy elősegítse a munkahelyek megőrzését és új munkahelyek létesítését.

A munkahelymegőrzés, -teremtés területén kiemelt cél az önkormányzati ellátórendszer, intézmények, gazdasági társaságok megtartása és fejlesztése. Beruházásaink során lehetősége van a helyi vállalkozásoknak a megvalósításban való részvételre, amit tovább kívánunk erősíteni. A fejlesztések eredményeként tartósan kínálunk munkalehetőséget a dolgozni akaró városlakók részére, amit ugyanakkor nagyon sok esetben a megfelelő képzettség hiánya akadályoz, illetve ellehetetlenít.

Városunk infrastrukturális fejlődése kedvezőbb feltételeket teremt a vállalkozások számára. Az ifjúsági szálláshely kialakítása, valamint a fürdőgyógyászati centrum és szálloda megépítése, működtetése szintén új munkahelyeket teremtett. A strandfejlesztésből eredő idegenforgalom a helyi, magán szálláshelyek, vendéglátóhelyek és kereskedelmi egységek iránti keresletet is növeli. Az elmúlt nyolc évben elért turisztikai eredmények továbbfejlesztése több, a fiatalok számára vonzó munkahelyet teremthet.

Az elmúlt néhány évben csökkent a regisztrált álláskeresők száma, amely a koronavírus járvány hatására 2020 áprilisától enyhe emelkedést mutat. A programok tervezése során nagy körültekintéssel szükséges figyelembe venni a 375/2010.(XII.31.) Korm. rendelet 6/A § 4). bekezdését, hangsúlyosan a munkaerő-kereslet és kínálat helyi jellemzőit, a térség foglalkoztatási helyzetét és munkanélküliségi mutatóit, továbbá az eddig megvalósított programok munkaerő-igényeinek feltöltési tapasztalatait. Megállapítható, hogy a munkanélküliségi ráta csökkenésével arányosan városunkban a közfoglalkoztatási keretszámok évről évre fokozatosan csökkentek. Az egyes munkaerőpiaci intézkedésekről szóló 1139/2017. (III. 20.) Kormányhatározat tartalmazza a közfoglalkoztatás átalakítását érintő lépéseket. A Kormány célja, hogy a közfoglalkoztatásból fokozatosan az elsődleges munkaerőpiac felé terelje azokat az álláskeresőket és közfoglalkoztatottakat, akik iskolai végzettségüknek és szakképzettségüknek köszönhetően képesek ott elhelyezkedni.

Önkormányzatunk célja, hogy aki az elsődleges munkaerőpiacon nem, vagy csak nagy nehézségek árán állna meg a helyét, de korlátozottan képes és akar dolgozni, az legalább a közfoglalkoztatás keretében meg tudja ezt tenni, nem fordulhat elő, hogy valaki forráshiány miatt nem tud bekerülni a közfoglalkoztatás rendszerébe.

A kulturális közfoglalkoztatás rendszere 2018. június végével megszűnt.

Az elmúlt években új lehetőségeket nyitott meg a szervezetekről szóló törvény módosítása, mely összekapcsolja a közfoglalkoztatást a szervezeteti szektor fejlesztésével, és a jogalkotó szándékai szerint megfelelő kimenetet biztosít a munka világában megmaradni képes, dolgozni vágyók részére. Ennek kiegészítésére, vagy ezzel párhuzamosan érdemes a szociális szervezeteken túl a helyi vállalkozások bevonásával fejleszteni a hagyományos szervezeteti modellre épülő önfoglalkoztatást, valamint kereskedelmet. Kisújszálláson az e célra alkalmas infrastruktúra hiánya miatt az önkormányzat nem tudta ösztönözni a szociális szervezetek megalakulását és működését. Az önkormányzat állami ingatlanok megigénylésével próbálta ezen infrastruktúra hiányát pótolni, de ezen igénylések eddig nem voltak sikeresek, de elképzelhető, hogy a jövőben lesz lehetőség az eredményes igénylésre.

Kisújszálláson a **nyilvántartott álláskeresők évi átlagos létszáma**: 2017-ben 349 fő, 2018-ban 314 fő, 2019-ben 329 fő volt, a 2020. január 20-án mért létszám: 442 fő, ami az elkövetkező hónapokban csökkeni fog, a közfoglalkoztatási programok elindulásával

A **tartósan álláskeresők** száma (aki több, mint 12 hónapja álláskereső) **2018. évben** átlagosan 71 fő volt, az összes álláskeresőhöz viszonyított arányuk 22,6 %. Kisújszálláson 2018. évben átlagosan 148 fő részesült ellátásban, ami az álláskeresők 47,1 %-át jelentette. (Ellátások: foglalkoztatás-helyettesítő támogatásban 43 fő, álláskeresői járadékban 54 fő, nyugdíj előtti álláskeresői segélyben 49 fő, rendszeres szociális segélyben 2 fő.)

A **tartósan álláskeresők** száma (aki több, mint 12 hónapja álláskereső) **2019. évben** átlagosan 80 fő volt, az összes álláskeresőhöz viszonyított arányuk 24,3 %. Kisújszálláson 2019. évben átlagosan 157 fő részesült ellátásban, ami az álláskeresők 47,7 %-át jelentette. (Ellátások: foglalkoztatás-helyettesítő támogatásban 41 fő, álláskeresői járadékban 58 fő, nyugdíj előtti álláskeresői segélyben 56 fő, rendszeres szociális segélyben 2 fő.)

A közfoglalkoztatási programokba résztvevők száma mostanra jelentősen csökkent, de az elmúlt években sok lakos számára nem csak munkavégzést, de képzést, szakmai tudás megszerzését is jelentette.

11. Köznevelés

A Képviselő-testület 2012. augusztus 30-ával egyházi fenntartásba adta valamennyi közoktatási, köznevelési intézményét. Önkormányzatunk törekvése ezzel a döntéssel az volt, hogy a köznevelés és közoktatás számára városunkban jobbak legyenek a működési feltételek. Az önkormányzat e szándéka megvalósult, így több plusz forrást kaptak működésükhöz ezen intézmények és fenntartók, mind a baptista, mind pedig a református intézményekben. E fenntartók és intézményeik közötti együttműködést jónak ítéljük, különösen a városi ünnepeken való szerepléseik miatt. Ezen túl az önkormányzat évente támogatást nyújt az iskoláknak nyári táboraik és szabadidős programjaik megvalósításához, továbbá az önkormányzat a tanévek végén könyvajándékkal ismeri el a kiemelkedő tanulmányi és sporteredményeket elért diákok és tanáraik munkáját. (Ez a koronavírus-járvány évében, 2020 márciusától június elejéig sajnos csak fenntartásokkal értendő az országosan elrendelt korlátozott kijárási tilalom miatt.)

Folyamatosan cél a tárgyi feltételek javítása, különös tekintettel a meglévő iskolák, kollégium, óvodák fejlesztése, az iskolai, óvodai sportinfrastruktúra fejlesztése és új óvoda építése. Ezen intézményi épületek energetikai korszerűsítése és megújuló energia hasznosítása is kiemelt cél, a fenntartási költségek csökkentésére és a klímaváltozás mérséklésére.

Városunkban már több éve felmerült egy új óvoda építésének igénye. Ennek első lépéseként a 2018/19-es nevelési évben megkezdte működését a Móricz Zsigmond Református Kollégium Tagintézményeként, egy csoporttal a református óvodai nevelés. A 2019/20-as nevelési évben megkezdődött a nevelés a második csoportban is, immáron egy új épületben, az átalakított és felújított, volt Munkácsy-iskola épületében. Mindennek eredményeként a Móricz Zsigmond Református Kollégiumban új, háromcsoportos óvodai tagintézményeként 2019 szeptemberében a szép és jól felszerelt Kisharang Óvoda megkezdte az odajáró kisgyermek nevelését, jelenleg két csoportban. A harmadik csoport várhatóan 2021-ben fogadja a gyermekeket.

Az iskolai és óvodai gyermekétkeztetés is fejlesztésre szorul. Az önkormányzat tulajdonában lévő két főzőkonyha felújításával biztosítható hosszú távon a biztonságos és korszerű gyermekétkeztetés és az étel helyben fogyasztása. A korszerűsítésnek célszerű együtt járnia energetikai fejlesztéssel is, amely csökkenti a konyhák és éttermek energia felhasználását és megújuló energiatermelést is eredményez.

Várhatóan az egyházi fenntartóknak lesz pályázati, vagy állami támogatási lehetősége a saját tulajdonú ingatlanjaik mellett az önkormányzati tulajdonú óvodák, iskolák és az étkeztetés fejlesztésére. Az önkormányzatnak pályázatfigyeléssel és tanácsadással célszerű segítenie az egyházi fenntartókat abban, hogy e lehetőségekkel élni tudjanak.

A városunkban működő nevelési és oktatási intézmények:

A BAPTISTA SZERETETSZOLGÁLAT EGYHÁZI JOGI SZEMÉLY FENNTARTÁSÁBAN MŰKÖDŐ INTÉZMÉNYEK:

Jelenleg használatban lévő név:

Nagykun Baptista Oktatási Központ (NABOK)
Általános Iskola, Középiskola és Kollégium
Kisújszállás, Rákóczi u. 1.

2020. szeptember 1-től:

Név: *Nagykun Baptista Oktatási Központ*

Általános Iskola, Gimnázium, Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium

Az intézmény rövidített neve: *Nagykun Baptista Oktatási Központ*

I/A. Jelenleg használatban lévő név:

Nagykun Baptista Oktatási Központ (NABOK)
Általános Iskola, Középiskola és Kollégium
Kossuth Lajos Általános Iskola és Kollégium Tagintézménye
Kisújszállás, Rákóczi u. 1.

2020. szeptember 1-től:

Nagykun Baptista Oktatási Központ
Általános Iskola, Gimnázium, Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium
Kossuth Lajos Általános Iskola és Kollégium Tagintézménye

I/B. Jelenleg használatban lévő név:

Nagykun Baptista Oktatási Központ
Általános Iskola, Középiskola és Kollégium
Illéssy Sándor Szakgimnázium és Szakközépiskola Tagintézménye
Kisújszállás, Arany János utca 1/A

2020. szeptember 1-től:

Nagykun Baptista Oktatási Központ
Általános Iskola, Gimnázium, Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium
Illéssy Sándor Technikum és Szakképző Iskola Tagintézménye

Baptista Szeretetszolgálat Kisújszállási Óvodája
Kisújszállás, Ifjúság u. 2.

Baptista Alapfokú Művészeti Iskola
Kisújszállás, Rákóczi u. 3.

**A KISÚJSZÁLLÁSI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
FENNTARTÁSÁBAN MŰKÖDŐ INTÉZMÉNY:**

**Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium,
Szakgimnázium, Általános Iskola és Óvoda**
(rövidített neve: Móricz Zsigmond Református Kollégium)
Kisújszállás, Széchenyi u. 4., 3.

**Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium,
Szakgimnázium, Általános Iskola és Óvoda**
Arany János Általános Iskola tagintézménye
Kisújszállás, Széchenyi u. 4. és 1., Szabadság tér 2.

**Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium,
Szakgimnázium*, Általános Iskola és Óvoda**
kollégiumi tagintézménye
Kisújszállás, Széchenyi u. 3.

*2020. szeptember 1-jétől Szakgimnázium helyett: Technikum

**Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium,
Szakgimnázium, Általános Iskola és Óvoda**
Kisharang Óvoda tagintézménye
Kisújszállás, Vásár u. 24.

A KARCAGI TANKERÜLETI KÖZPONT FENNTARTÁSÁBAN MŰKÖDŐ INTÉZMÉNY:

Kádas György Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola,
Készségfejlesztő Iskola és Kollégium
Rövidített nevén: Kádas György EGYMI
Kisújszállás, Bajcsy-Zsilinszky utca 37.

12. Szociális és gyermekjóléti ellátás

Önkormányzatunk az állami kiegészítő normatív támogatás igénybevétele érdekében 2008. január 1-jétől a személyes gondoskodás körébe tartozó szociális szolgáltatásokat és a gyermekjóléti ellátásokat a Karcagi Többcélú Kistérségi Társuláson keresztül biztosítja. Az intézmény vagyona továbbra is önkormányzatunké, akárcsak az intézmény bevételei és állami támogatása által nem fedezett kiadások önkormányzati kiegészítő támogatása. Az intézménnyel kapcsolatos fenntartói feladatok többségét a társulás és a polgármesteri hivatalunk közötti megállapodás értelmében a hivatal végzi.

Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások

A 10.000 lakos felett kötelező, meglévő szociális szolgáltatások

Alapszolgáltatások:

Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ Kisújszállás, Kálvin u. 9. és 13. szám alatti telephelyein:

- a) étkeztetés,
- b) házi segítségnyújtás,
- c) családsegítés,
- d) nappali ellátás (idősek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek részére).

Kizárólag az idősek bentlakásos ellátására szolgáló telephely nem rendelkezik határozatlan idejű működési engedéllyel.

A Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ alapellátást nyújtó telephelyei közül a Vásár u. 3. és Kálvin u. 9. szám alattiak 2012-2013 között megújultak, azok hosszabb távon biztosítani tudják a feladatellátáshoz szükséges tárgyi feltételeket. A Kálvin u. 13. szám alatti épület részleges felújításon esett át, az épület átfogó felújítása szükséges minél hamarabb a további állagromlás megelőzése érdekében.

A 10.000 lakos felett kötelező, hiányzó szociális szolgáltatások

Alapszolgáltatás a hajléktalanok nappali ellátása. Ez formailag hiányzik, azonban az ellátórendszer és a szociális bérlekások működtetésével a probléma megoldott.

Önként vállalt szociális szolgáltatások

A Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ Kisújszállás, Téglagyár út 10. szám alatti székhelyén működik egy 120 férőhelyes, idősek ápolását, gondozását nyújtó intézmény, amely ellátja az alapellátás szervezeti, gazdasági irányítását, biztosítja logisztikai hátterét.

A Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ székhelyén működő idősek bentlakásos ellátása rendelkezik ideiglenes működési engedéllyel, mert az épület tárgyi feltételei nem felelnek meg a jelenlegi jogszabályi előírásoknak.

Célok, feladatok:

Az önkormányzat kötelezettséget vállalt a hiányosságok megszüntetésére a Téglagyár u. 10. szám alatti székhely vonatkozásában. Az intézkedési terv alapján önkormányzatunk e kötelezettségének az uniós

pályázatok kihasználásával kíván eleget tenni. 2019-ben készült el két lakóépület energetikai felújítása, amely jó alapot jelent az intézmény továbbfejlesztésére.

Az önkormányzat építési engedélyes tervek alapján pályázati forrásból, vagy állami támogatásból kívánja a Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ székhelyén lévő idősök otthona határozatlan idejű működési engedélyének megszerzéséhez szükséges épületbővítést, fejlesztését biztosítani, ide értve az eszközbeszerzést is. Amennyiben lesz pályázati, vagy állami támogatás a férőhely növelésére is, akkor az önkormányzat tervezi a növekvő igények és a mérhető hatékonyság érdekében a férőhelyek növelését.

Fontos cél, hogy az önkormányzat továbbra is biztosítsa a Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ működtetéséhez szükséges forrásokat.

Személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 94.§-a alapján a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások között szerepel a gyermekek napközbeni ellátása. A gyermekek napközbeni ellátását bölcsődében, óvodában, iskolában és iskolai napközben nyári tábor, illetve nyári napközis tábor szervezésével biztosítja önkormányzatunk.

A 10.000 lakos felett kötelező, meglévő gyermekjóléti alapellátások

- a) A Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ Kisújszállás, Kálvin u. 9. szám alatti telephelyén biztosítja a gyermekjóléti szolgáltatást.
- b) A Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ, Kisújszállás, Rákcózi u. 8-12. szám alatti telephelyén 36 férőhelyen biztosítja a bölcsődei ellátást, amely nyertes európai uniós pályázat révén két éven belül egy új 52 férőhelyes bölcsőde épületbe fog költözni a Piac utca és a Kossuth utca sarkára a Kisújszállás, Kossuth u. 4-6. szám alá. A bölcsődét úgy terveztettük meg, hogy alkalmas a bővítésre, amellyel a férőhelyszám 64 főre emelhető.
- c) A gyermekek átmeneti gondozása bentlakásos ellátással biztosított a Karcagi Többcélú Kistérségi Társulás Gyermekek Átmeneti Otthona keretében, amely 12 férőhelyen működik Kunmadarason, a Kunhegyesi út 27. szám alatt.

A gyermekjóléti szolgálat (család- és gyermekjóléti szolgálat) határozatlan idejű működési engedéllyel rendelkezik, mert a megfelelő tárgyi feltételek biztosítottak. A bölcsőde szintén határozatlan idejű engedéllyel rendelkezik.

Az önkormányzat a kisgyermekes édesanyák munkaerőpiaci visszatérését segítő a két éven belül megépülő 52 férőhelyes bölcsőde további bővítését tervezi, amennyiben az új bölcsődében is jelentős várólista alakul ki. Az 52 férőhely a jelenlegi 1-3 éves korosztály körülbelül 25%-ának biztosít bölcsődei ellátást, emiatt lehetséges, hogy 12-36 közötti további férőhely igény is kialakulhat.

A 10.000 lakos felett kötelező, gyermekjóléti alapellátások biztosítottak a városban.

A Karcagi Többcélú Kistérségi Társulás Gyermekek Átmeneti Otthonának van működési engedélye
Gyermek- és ifjúságvédelem

Gyermekeink egyre több veszélynek vannak kitéve. A nyugodt családi háttér, az otthon biztonsága sajnos nem minden gyermeknek adatik meg, így ők érzelmileg labilissá, befolyásolhatóvá válnak, és könnyen környezetük áldozatai lesznek.

Célunk, hogy gyermekeink egészséges testi, lelki, mentális fejlődésének elősegítésével hasznos, értelmes felnőtt-létet biztosítsunk számukra.

A bűnmegelőzés és áldozattá válás megelőzése érdekében a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai között szoros együttműködés kialakítására törekszünk.

A Képviselő-testület 2015. február 26-ai ülésén megalkotta a szociális és gyermekvédelmi támogatásokról szóló rendeletét, egyesítve a szociális és gyermekvédelmi ellátás helyi lehetőségeit.

Helyi esélyegyenlőségi programot, valamint **bűnmegelőzési koncepciót** készítettünk, amelyekben újragondoltuk a gyermekvédelem feladatait is. A jelenleg leghatékonyabb együttműködést a **Közbiztonsági Szakmai Egyeztető Fórum** működtetése jelenti (ld. a Közrend... c. részt). Azt látjuk, hogy a helyi, a város rendjében szerepet betöltő szervezetek, valamint az iskolák és a civil szervezetek egyaránt érzik a kiskorúak biztonsága iránti felelősségüket. Ezért is bízunk abban, hogy a közöttük meglévő együttműködés eredményeként Kisújszálláson minél kevesebb gyermek válik áldozattá.

A gyermekek védelmét a számukra szervezett **szabadidős elfoglaltságok** is szolgálják. **Képviselő-testületünk továbbra is támogatni kívánja a helyi köznevelési intézmények tanulói számára szervezett kulturális, szabadidős rendezvényeket, a sportegyesületek utánpótlás-nevelését, a civil szervezetek gyermekek számára is nyitott rendezvényeit.** A Művelődési Központ és Könyvtár szintén számos programot kínál gyermekeknek, fiataloknak egyaránt (gyermeknap, koncertek, pályázatok, vetélkedők stb.). Továbbra is pályázati úton támogatni kívánjuk a **nyári táborok** megszervezését, ennek pályázati rendszerét úgy módosítottuk, hogy az elbírálás során nagyobb hangsúlyt kapjon az a tábor, amelyben magas a hátrányos helyzetű gyermekek aránya.

13. Egészségügyi ellátás

Az önkormányzat kötelező feladata az egészségügyi alapellátás és a meglévő járóbeteg-szakellátások működésének biztosítása.

Alapellátás

A következő, önkormányzatunk számára kötelező feladatot jelentő alapellátások működnek jelenleg a városban:

- a) 6 felnőtt háziorvosi körzet,
- b) 1 gyermekorvosi körzet,
- c) 2 vegyes fogorvosi körzet,
- d) 5 védőnői körzet, és 1 iskolavédőnői szolgálat
- e) 5 iskola-egészségügyi körzet,
- f) központi háziorvosi ügyeleti ellátás.

Az önkormányzati profiltisztítás jegyében a védőnői szolgálat és az alapellátási épületek üzemeltetése a Kumánia Gyógyfürdő Kft. működtetésébe került 2012-ben.

Önkormányzatunk biztosítja a folyamatos sürgősségi alapellátást, a háziorvosok és gyermekorvosok hétfőtől csütörtökig 8.00–16.00 óra között, pénteken 8.00–12.00 óra között készenlétben vannak. A készenléti időszakon kívül központi ügyeleti ellátás működik, amelyet önkormányzatunk 2020. március 31-éig a Kisújszállás, Kenderes, Ecsegfalva Mikrotérségi Központi Orvosi Ügyeleti Társulás útján biztosított, jelenleg önálló szerződés útján biztosítja. Biztosítani kellett, hogy a helyi orvosok is részt vehessenek az ügyeleti ellátásban, szükséges volt a rendelési időket a készenléti időszakra korlátozni, hogy ne ütközzön a rendelési idő és az ügyeleti szolgálat.

Szakellátás

A következő szakellátások működnek 64 szakorvosi, és 70 nem szakorvosi óra kapacitással:

- belgyógyászat	5
- szülészeti-nőgyógyászat	15
- szemészet	5
- fizioterápia	30

- képző eljárások (UH diagn.)	7
- ortopédia	2
- nem szakorvosi óra	70 ebből laboratórium (30) és fizioterápia (40)
- összesen:	134

Jelentős változás volt a Kumánia Gyógyfürdő működésének megkezdése, mely 2012. május 1-től kezdődően ellátja a fizioterápiás gyógyítási feladatokat a legújabb, legmodernebb eszközök alkalmazásával a fürdőgyógyászati ellátások széles palettája mellett. A Kumánia Gyógyfürdőhöz kerülnek azon járóbeteg szakrendelések, amelyek közvetlen társadalombiztosítási finanszírozású szolgáltatója visszaadja a kapacitását az önkormányzatnak. Az ultrahang diagnosztika és óraszám átcsoportosítással az ortopédai is így került a gyógyfürdőhöz.

Problémák az egészségügyi ellátás területén

Az orvos utánpótlás megszervezése nagy kihívás elé fogja állítani önkormányzatunkat. A rendelő épületek felújítása sokat javított a feladatellátások körülményein, amely később továbbfejleszthető. Az orvos utánpótlás biztosítására korszerű orvos lakásokra lesz az önkormányzatnak szüksége, amelyet vagy építéssel, vagy vásárlással és felújítással tud biztosítani.

A felnőtt háziorvosok fele saját rendelőben dolgozik. Az ő utánpótlásuk esetén nyitott kérdés, hogy a szükséges rendelők hogyan biztosíthatóak. Jelenleg a Kisújszállás, Nyár u. 7. szám alatti rendelőépületben a gyermekorvosi rendelő és az ügyeleti rendelő között található egy szabad rendelőhelyiség. Több szabad rendelő nem áll az önkormányzat rendelkezésére. Amennyiben a meglévő praxisok háziorvosai nem saját maguk gondoskodnak az utánpótlásukról, elképzelhető, hogy az önkormányzatnak a jövőben rendelőt kell vásárolnia, vagy építenie, vagy átépítéssel, bővítéssel kialakítania. Továbbá ezen rendelő vagy rendelők felszerelése is szükséges.

A védőnői szolgálat korszerű épületbe költöztetését is tervezzük, akár új építésű, akár meglévő átalakítható, vagy felújítható épületbe.

Az egészségfejlesztési terv alapján az aktuális főbb egészségfejlesztési célkitűzések:

- a) **Elért eredmények fenntartása**
 - ab) mammográfiás szűrés Kisújszálláson tartása,
 - ac) úszásoktatás folytatása,
- b) **Esélyegyenlőség biztosítása, a hátrányos helyzetűek felzárkóztatása**
 - ba) A halmozottan hátrányos helyzetűek részére személyi higiénia oktatása a családok aktív bevonásával.
Színterei: Roma Nemzetiségi Önkormányzat (RNÖ), valamint a család- és gyermekjóléti szolgálat programjai.
 - bb) A halmozottan hátrányos helyzetűek részére életvezetési ismeretek oktatása a családok aktív bevonásával.
Színterei: RNÖ, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálat programjai.
 - bc) A halmozottan hátrányos helyzetű családok ösztönzése az általuk lakott ingatlanuk és környezetének folyamatos gondozására, fejlesztésére, a higiénés feltételek biztosítására.
 - bd) Az óvárosi telep tulajdonviszonyainak rendezése, a telep felszámolása.

c) **Egészséges életmód program, az emberi egészség kockázati tényezőinek csökkentése**

ca) A rendszeres szabadidős sportprogramok keretében aktív életmód-, illetve táplálkozási tanácsadást kell végezni.

Színterei: oktatási intézmények sportlétesítményei, közművelődési intézményi épületek, települési sportlétesítmények.

cb) Egészséges táplálkozási szokások elterjesztése a családokban, a közétkeztetésben. A családok számára főzőklubok szervezése, ételbemutatók a magas rosttartalmú ételek népszerűsítésére.

Színterei: családok, oktatási intézmények, közétkeztetést végző vállalkozók, civil szerveződések, munkahelyi közösségek.

cc) Szabadidős programok szervezése gyermekeknek, vetélkedőkkel, szerepjátékokkal, ahol a középpontban az egészséges életmód és a szenvedélybetegségek elkerülése van.

Színterei: közművelődési intézményi terek, szórakozóhelyek.

cd) Az egészségmegőrzéshez, betegségmegelőzéshez kapcsolódó programokról minél több tudósítás megjelentetése a helyi médiában.

ce) Kisújszállás természeti értékeinek megismertetése gyalog- és biciklitúrák szervezésével.

cf) Az úszásoktatás kiterjesztése az óvodásokra.

d) **Az elkerülhető halálozások, megbetegedések, fogyatékoságok megelőzése**

da) A lakosság számára ingyenes, nem kötelező szűrések népszerűsítése, a szűrésen megjelentek arányának növelése. (Elsősorban: emlőrákszűrés, méhnyak-, prosztatata-, vastagbél-daganatok szűrésének népszerűsítése, csontritkulás, koleszterinszint vizsgálata stb.)

Színterei: egészségügyi létesítmények, családok, munkahelyek, szabadidősport programok.

db) A kiszűrt gyermekek szakorvoshoz és megfelelő ellátáshoz jutásának kontrollja az egészségügyi szolgáltatók, az iskola és a család szoros együttműködésével, szükség esetén a gyermekjóléti szolgálat bevonásával. Cél, hogy egyetlen gyermek se maradjon ellátás nélkül.

dc) A magatartászavaros gyermekek részére csoportfoglalkozások szervezése.

Színterei: oktatási intézmények.

dd) Különös figyelmet kell fordítani az idősök mozgásszervi betegségének megelőzésére, mozgásfejlesztésre a szabadidősport programok keretében.

Színterei: sportlétesítmények, idősöket tömörítő civil szervezetek, idősök nappali és bentlakásos ellátása.

de) Önkéntes munkavégzés biztosítása idősök számára. Például be lehet vonni őket az egészségmegőrző, prevenciós programok szervezésébe, szabadidősport programok felügyeletébe.

Színterei: sportlétesítmények, idősöket tömörítő civil szervezetek, oktatási és közművelődési intézmények

e) **Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése az egészségi állapot javítása érdekében**

ea) Informatikai fejlesztés révén integrálni kell az egészségügyi alapellátást. Cél, hogy azonos szoftverrel, közös adatbázisban dolgozzanak a háziorvosok, a házi gyermekorvosok, a védőnők, és a központi ügyelet. Az integráció keretében az érintettekkel közösen kell meghatározni az adatelérési protokollokat, a város egészségügyi intézménye részére biztosítani kell a statisztikai adatszűrést.

eb) Az egészségügyben dolgozók egészségmegőrző, prevenciós készségeinek javítása, ismereteinek bővítése továbbképzésekkel, és a megszerzett ismeretek felhasználása. Szereplés a városi televízióban és rádióban készülő egészségmegőrző, prevenciós műsorokban.

- ec) A köznevelési intézmények egészségfejlesztési tevékenységének további javítása az egészségügyi alapellátás bevonásával és a pedagógusok felkészítésével.
- ed) Az önkormányzati tulajdonú épületben működő egészségügyi szolgáltatások tárgyi feltételeinek további javítása.
- ee) Pszichiátriai rendelés szervezése, illetve a pszichiátriai szolgáltatások népszerűsítésével a társadalmi elfogadottság javítása.

14. A város fejlesztésének stratégiája

A város versenyképességének javítása

Kumánia Gyógy- és Strandfürdő fejlesztése

Az önkormányzat 2008 februárjában az Észak-Alföldi Operatív Program keretében meghirdetett „Versenyképes turisztikai termék- és attrakciófejlesztés” című kiírásra az „Erzsébet Gyógyvizű Strandfürdő gyógy- és wellnessturisztikai célú fejlesztése Kisújszálláson” (későbbiekben Kumánia Kisújszállási Gyógy-és Strandfürdő) címmel nyújtott be pályázatot, amelyet a Bíráló Bizottság első körben támogatásra érdemesnek ítélt.

A 2012. május elsején átadott komplexum sok olyan szolgáltatást kínál, amelyre eddig nem volt lehetőség.

A termálmedence és a strandfürdő medence közös térben került lefedésre, amely lehetőséget teremtett a szezonális kiküszöbölésére. A medencetérben a két meglévő medence mellé kialakításra került egy új többfunkciós gyógytorna medence élményelemekkel, valamint itt került elhelyezésre a súlyfürdő, szaunavilág és a kádas gyógykezelések is. A medencecsarnokhoz csatlakozó főépületben nyertek elhelyezést a kezelőegységek, ahol többféle masszázs, elektroterápia, iszapkezelés várja a vendégeket. A projekt részét képezte egy új termálkút megfúrása is, amely segítségével az épületegyüttes és a mellette épült szálloda fűtését is ellátjuk. A beruházás részeként a strand területén, a főépület előtt 20 férőhelyes parkoló, valamint a Csatorna utcán további parkolók állnak a vendégek rendelkezésére. A beruházás eredményeként 19 új munkahely jött létre, valamint közvetve hozzájárul a városban működő szolgáltatások fellendítéséhez is.

2020-ban készül el egy új kültéri gyógymedence és egy kísérőgázhasznosító és napelemes rendszer.

Az önkormányzat gazdasági érdeke a gyógy- és strandfürdő fejlesztése, amely révén mérhetően javul a város gazdasági helyzete, tovább csökkennek a fenntartási, üzemeltetési költségek, nőnek a bevételek és több szolgáltatás fogja a vendégeket kiszolgálni. A fejlesztési célok többek között: saját víztisztítómű építése és a hozzá szükséges ivóvízhálózat átépítése, a kísérőgázhasznosítás továbbfejlesztése, megújuló energiafelhasználás bővítése, energiatárolás kialakítása, új kültéri medencék, élményelemek, csúszdapark, vizes attrakciók építése, uszodafejlesztés, strandétterem kialakítása, a csónakázó tó adottságait kihasználó fejlesztések, sportfejlesztések, öltözők, strand kiszolgáló helyiségek, szaunák, raktározás, műszaki háttér fejlesztése, gyógyászat fejlesztése, gyógytorna medence fejlesztés, parkosítás, parkoló és kerékpártároló fejlesztés, boltok, büfék, cukrászda, fodrász, szépségápolási szolgáltatások fejlesztése, fogászati klinika építése, meglévő gépészeti rendszerek, medencék felújítása, szórakoztató részek fejlesztése. Ezen célok jelentős része közép és hosszú távú.

A Hotel Kumánia megépítése

„A Hotel Kumánia Építése Kisújszálláson” című projektet – amelyre 2010 januárjában pályázott az önkormányzat – a Bíráló Bizottság 2010 januárjában támogatásra tartotta érdemesnek. A beruházás 2012. május elsejére fejeződött be.

Az új, 30 szobás, 60 férőhelyes I. osztályú panziónak tervezett, de az új szabályozások miatt már három csillagos szállodaként megépült impozáns épületben a gyógyfürdőbe és a városba érkező vendégek igényeit igyekszünk kielégíteni. A szálloda jelenleg három csillag superior besorolású.

Az önkormányzat a szálloda bővítését tervezi épületen belül (fürdő főépület tetőterében) és épületen kívül új épületszárnyak, épületrészek építésével, az étterem fejlesztésével. A szállodafejlesztés érdekében az önkormányzat minden tőle telhetőt elkövet a mentőállomás városon belüli átköltözése érdekében, amely akadályozza a fejlesztéseket.

A szállodafejlesztéssel együtt kell a szállodai vendégek számára nyújtott szolgáltatásokat, közösségi tereket is fejleszteni, amelyek egy része szállodán kívülre is kiszolgálhat. A konferencia turizmusban, rendezvényekben rejlő lehetőségek kihasználását szolgáló infrastruktúra fejlesztést is tervezünk. A szállodabővítéssel együtt kell járnia a szálloda vendégek parkolását biztosító fejlesztéseknek is.

Ifjúsági szálláshely, kemping, apartmanházak

Az önkormányzat az ifjúsági szálláshely részt is fejleszti szezonális szállásépületek építésével, a tóparti hőszigetelt faházsor folytatásával, a lakókocsis férőhelyek fejlesztésével, egy rendezvényépület építésével és a sziget rendezvényfunkcióhoz kapcsolódó fejlesztése. Továbbá apartmanház építése, amelynek a földszintjén többek között közösségi rész, kézműves műhelyek, árusokkal, vendéglátás, csónak, vízibicikli-kölcsönző és vízi buborék élményszolgáltatás kapna helyet. Jelentős turisztikai attrakció potenciál lehet a Pillangó utcai faüzem ingatlan fejlesztése.

A város turisztikai potenciáljának fejlesztése

A fürdő fejlesztése mellett fontos a város turizmust támogató fejlesztése, amely a Kisújszállásra látogató és a város vonzáskörzetében megszálló turisták számára élményt, kikapcsolódást nyújt. Az önkormányzat törekszik turisztikai attrakciók fejlesztésére, támogatja, ösztönzi az intézményeket, vállalkozásokat, civil szervezeteket is ez irányú fejlesztéseikben. Számos turisztikai lehetőség van Kisújszálláson, amely továbbfejlesztésre érdemes, amelyre néhány példa: színvonalas vendéglátás, étteremfejlesztés, Horváth-tanya, lőterek, Szabad lovagok rendje, kézműves csoportok, néptáncosok, képzőművészek, a régmúlt emlékeire épülő attrakciók.

A sétaútvonalak interaktív fejlesztése is lehetőség, egyben a városközpont turisztikai vonzerejének a fejlesztése, hogy minél szebb, rendezettebb legyen a városkép, fejlődjön a turisták vásárlási, szórakozási lehetősége és a szolgáltatási választék. A kereskedelem fejlődése a helyi lakosság jobb kiszolgálását is erősíti a turisták mellett.

A város számára kitörési pont az intézményi és magántulajdonú szálláshelyek fejlesztése. A várhatóan 2023-ra megvalósuló kollégiumfejlesztésben is jelentős nyári szezonális turisztikai potenciál van, továbbá a kötelezően kialakítandó vendégszobák egész évben támogathatják a turizmust.

A turizmus jövője szempontjából fontos, hogy a magántulajdonú kereskedelmi szálláshelyek száma, kapacitása és színvonala is emelkedjen, hogy egyre nagyobb legyen a vendégéjszakák száma.

Az önkormányzat turisztikai egyesület létrehozásának támogatásával is segíti a turizmus helyi szereplőinek együttműködését. Ezen túl a pályázati lehetőségek figyelésével, elérhető technológiák és a városmarketing révén tudja segíteni az intézmények, vállalkozások, magánszemélyek és civil szervezetek turisztikai fejlesztéseit. Az érintett felek együttműködve, közös programokkal, közös marketing, kapcsolt szolgáltatások révén tudják egymást erősíteni. Közös érdek a helyi idegenforgalmi adóbevétel növelése, amelyet az állam is kiegészít támogatással. A növekvő idegenforgalmi bevételekből az önkormányzat tudja fejleszteni a város fő vonzerejét adó turisztikai attrakcióit, a város infrastruktúráját és ebből tudja a városmarketinget és a rendezvényeket támogatni. Ezen idegenforgalmi adóbevételen alapuló fejlesztések és programok nélkül az intézmények, vállalkozások, magánszemélyek és civil szervezetek sem tudják növelni a turizmusból származó bevételeiket.

Az együttműködés során fontos fejlődési lépcsőfok lehet a közös szálláshely értékesítés kialakítása és a szálláshelyek programkínálata közötti együttműködés, közös értékesítés, amely elősegíti a programok megtartásához szükséges egy idejű minimális létszám biztosítását.

Sportfejlesztés, sportturizmus fejlesztése

A város turizmusa és a lakosság számára elérhető sportolási lehetőségek bővítése szempontjából is fontos a sportinfrastruktúra fejlesztése.

Az önkormányzat kiemelt célja sportcsarnok fejlesztése. Amennyiben támogatási lehetőség adódik rá, akkor tervezett a sportcsarnok fenntarthatóságának növelése sportpark, szabadtéri sportpályák és sportszálló építésével.

A Porcsalmi Lajos Sporttelep fejlesztését is tervezi az önkormányzat, például öntözőkút létesítésével, pályafelújításokkal, kiszolgáló épületfejlesztéssel, egyéb infrastruktúra fejlesztéssel, új sportágak befogadására alkalmas épületek és szabadtéri sportpályák építésével.

Iparfejlesztés

A város jövője szempontjából meghatározó a meglévő ipar, a betelepülő és a helyben induló ipari vállalkozások fejlődése, továbbá az ezt kiszolgáló szektor (pl: logisztika, raktározás, e-kereskedelmi cégek) megtelepedése. A városban többféle ipari ágazatba tartozó vállalkozás működik, fontos cél az ipar sokszínűségének megőrzése, mindegyik ágának a versenyképességet erősítő fejlesztése, termelékenyebbé válása.

Cél az energiahatékony, megújuló energiából működő, a termelés, logisztika, raktározás, vállalatirányítás, értékesítés terén is automatizált, innovációs téren élenjáró ipar fejlődése.

A bevezetett fejlesztési költségek levonását támogató iparüzési adókedvezmény is ösztönzi a cégeket a kutatás-fejlesztési tevékenységre.

Az önkormányzat folytatni kívánja az Északi ipartelep közműellátottságának továbbfejlesztését, kiépítését és inkubátorház építéssel akarja a magas potenciállal rendelkező vállalkozások megerősödését támogatni, majd az inkubációs időszak után a városon belüli fejlődését.

Az alacsony képzettségűek hosszú távú munkavégzését a képzésük, fejlesztésük mellett a helyben elérhető foglalkoztatók megtelepedése biztosítaná. Ezt az állami támogatással alacsony képzettségűeket foglalkoztató létesítmény építése tudná hosszútávon biztosítani.

Szakképzés

Fontos versenypiaci potenciál a szakképzés, amelynek megőrzése és fejlesztése a cél, hogy a helyi vállalkozások számára folyamatos munkaerő utánpótlást, növekedési potenciált jelentsenek.

Bérlakásépítés és fejlesztés

Kisújszállás város lakáskonceptiója alapján az önkormányzati bérlakás állomány műszaki állapota fokozatosan romlik, az épületek nagy része felújításra szorul. A kevés jó állapotú lakás a fiatalok helyben maradását és helyi vállalkozások, intézmények munkaerő szükségletét adó vidékiek betelepülését is akadályozza.

Az ingatlanok tervszerű felújításához szükséges forrás megteremtésére jelenleg kevés lehetőség kínálkozik. Elsősorban az értékesítésből befolyó bevételekből, a bérleti díjakból és esetleges önkormányzati önerőből lehetséges. Az elmúlt években önkormányzati bérlemények felújítására pályázat nem jelent meg, de ennek ellenére számítunk a későbbiekben hazai pályázati lehetőségre.

Az elmúlt évek tapasztalatai megmutatták, hogy a jelenlegi bérlakás állomány darabszámára szükség van, sőt azon felül állandó igény keletkezik. A megtartásra javasolt önkormányzati bérlakások felújítása, korszerűsítése mellett, a már jelentkező és a várható igények figyelembevételével szükséges növelni a bérlakások számát.

Ezen felül várható, hogy a betelepülni tervezett vállalkozások munkavállalóinak, a hazatelepülő munkavállalók átmeneti igényeinek megoldására, valamint a szegregátumok megszűnése esetén a már ismert igényeken felüli bérlakás állomány növelése válik szükségessé.

A korszerű, fenntartható, energiatakarékos, környezetbarát bérlakás fejlesztés a város versenyképességének egyik kulcsa. A nyugat-európai foglalkoztatókkal csak olcsó, korszerű, alacsony rezsiköltségű bérlakásokkal lehet versenyezni, mert ott a munkabér nagy részét a lakásbérlet viszi el és nagyon drágák az ingatlanok.

A város élhetőségét javító fejlesztések

Játszóterek, parkosítás, park megújítás

Az önkormányzat tervezi a város parkjait tovább fejleszteni, új parkokat kíván létrehozni és a közterületek parkosítását is szeretné ösztönözni.

Tervezzük a meglévő játszóterek fejlesztését és új játszóterek építését.

Az Erzsébet-királyné ligetben a 6 elemes sportpark hamarosan statikus sportrésszel és egy 400 méteres futópálya bővül. Az önkormányzat tervezi új sportparkok építését is.

Korszerű internetelérés

A lakosság, a cégek és az intézmények számára is fontos, hogy a széles sávú internet elérés kiépüljön Kisújszálláson. Várhatóan 2021-re ez megvalósulhat az egyik telekommunikációs cég beruházásában.

Az ingyenes wifi elérés javítását is tervezi az önkormányzat. Jelenleg a könyvtár környékén van elérhető ingyenes wifi. A Wifi4EU támogatással ez már 2020-ban fejlődhet, amelyet később tovább lehet építeni.

Viziközmű fejlesztések

Keressük a pályázati, állami támogatási lehetőségeket az elöregedett ivóvízvezetékek cseréje, az ivóvízkutak felújítására, a víztisztító időközi felújításaira, a régi, folyamatosan elmozduló, korrodálódó városközponti szennyvízrendszer és a lakossági nyomott szennyvízvezetékek cseréjére, kiváltására, a szennyvíztisztító folyamatos felújítási feladatainak ellátására, és a szennyvízrendszer terhelését csökkentő Petőfi utcai vezetékek építésére.

Tovább kívánjuk folytatni a városban hiányzó belvízöblözetekben a belvízelvezetés kiépítését legalább egy oldalon.

Szegregátumok felszámolása

A város élhetőbbé tételének fontos része a rossz infrastruktúrájú telepszerű szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek felszámolása (Óváros telep, Csorba külterületi lakott hely), a jó infrastruktúrájú szegregátumokban lakók integrálása. További feladat az 50 fő alatti létszám miatt szegregáció szempontjából nem vizsgálható Márialaka településrészen élők helyben integrálásának folytatása, amelyet az önkormányzat európai uniós támogatásból 2022-re kiépülő ivóvízkúttal, víztisztítómuval és ivóvízvezetékekkel kezd el. A külterületi lakott hely integrációját segíthetik szennyvízkezelési, energetikai, útfejlesztések és Csorba külterületi lakott hely felszámolását követően egy tanyagondnoki szolgálat létrehozása.

Csorba külterületi lakott hely közötti megközelíthetősége olyan rossz minőségű, hogy Fegyvernek-Kuncsorba kerülővel lehet jobban elérni. A tehenészeti telep várható felszámolása miatt az ott élők hamarosan ivóvíz és áram nélkül maradnak, mert az ingatlanok a tehenészeti telep magántulajdonú területében lévő enklávék, magán áram és vízvezetékekkel ellátva.

Kisújszállás városközpontja

2010 januárjában pályázat került benyújtásra a „Városközpont funkcióbővítő megújítása” címmel (ÉAOP-5.1.1/D-09-1f-2010-0004). 2015-re valósult meg minden eleme.

A Városháza értékmegőrző felújítása: Az épület tetőszerkezetének felújítása, a tornyok újjáépítése és a homlokzat részleges felújítása, továbbá az épület komplex akadálymentesítése valósult meg annak érdekében, hogy valamennyi esélyegyenlőségi csoport számára elérhetővé váljanak a Városháza funkciói. A Városháza a projekt megvalósítási időszakában műemléki védeltséget kapott.

A Városháza Park – Főtér rekonstrukciója: A projektelem keretében megvalósult a központi park gyalogos- és zöldfelületeinek felújítása, szökőkút- zenepavilon és rendezvényter épült, illetve a Városháza belső udvarának fejlesztését is tartalmazta.

A Vigadó Kulturális Központ revitalizációja és vendéglátó egység kialakítása: A városközpont 1910-ben épült létesítményében olyan kulturális központ kialakítása folyik, amely valamennyi generáció számára színvonalas kapcsolódási lehetőséget biztosít. A földszinti nagyterem színházi előadások, hangversenyek, 2D/3D mozifilmvetítéseknek ad helyet, az első szinten irodák, társalgók, foglalkoztatók kerültek kialakításra, míg a tetőtérben a próbatermek mellett egy bowling pálya és büfé épült önálló kiszolgáló egységgel. A Vigadó kávézója mind az épületen belülről, mind pedig az utcáról megközelítve várja vendégeit. A kivitelezés közben kerültek napvilágra az épület szinte teljesen épségben maradt ablakai, ami némi áttervezést igényelt, azonban ezzel az épület még inkább régi fényében tündökölhet.

A Városközpont gyalogos- és zöldfelületeinek megújítása: A projektelem keretében megvalósult a Református templomtól a Rákóczi utcáig, a Széchenyi utcáig az út két oldalán a járda, valamint az azt kísérő zöldfelületek megújítása és utcabútorok (padok, hulladékgyűjtő edényzetek és kerékpártárolók) elhelyezése.

A Kálvin Park felújítása: A Kálvin Park területének fejlesztése tartalmazta a gyalogos- és zöldfelületek megújítását, a csapadékvíz-elvezető rendszer felújítását, utcabútorok elhelyezését. A mai Kálvin tér az 1900-as évek elejétől hosszú évtizedeken keresztül a kisújszállási piac tere volt, ennek állítottunk emléket egy piacra siető fiút ábrázoló szobor elhelyezésével, valamint a Régi Piac feliratú kapu megépítésével.

A Régi piaccsarnok épületének értékmegőrző felújítása: A projektelem keretében az épület tetőszerkezetének, homlokzatának, nyílászáróinak, valamint üzlet- és raktárhelyiségeinek felújítása

valósult meg, melyet a vállalkozók már birtokba is vettek. Az épület bővítésével lehetővé vált valamennyi üzlethelyiséghez vizesblokk kialakítása.

A 2018-2019-es időszakban továbbfejlesztései: Megépült 37 db parkoló a Nyár utcán, a buszmegállónál új kerékpártámaszok épültek, megvalósult a Süsü játszótér építése. A városháza energetikai fejlesztése keretében kicseréltük a nyílászárókat, szigeteltük az emeleti födémeket, napelemeket telepítettünk, felújítottuk a külső homlokzatokat és korszerűsítettük a rendőrség fűtését.

A városközpont továbbfejlesztése: Az önkormányzat tervezi a városháza udvari homlokzatának és a csapadékvízvezetés fejlesztését, talajvíz elleni szigetelést, a rendezvényterem és a nagyterem felújítását, az épület elektromos és gyengeáramú rendszereinek korszerűsítését. A Papi Lajos Alkotóház, a művelődési ház, a könyvtár, a tűzoltóság épületének és a városközponti iskola és óvoda épületek tervezett felújítása és energetikai korszerűsítése, támogatási lehetőség esetén új könyvtár építése a városközpont további fejlesztését szolgálja. További cél a járdák, villanyoszlopok, kandelláberek városközpontokhoz illeszkedő felújítása.

Köztemető fejlesztés

A Kisújszállási Református Egyházközség a kisújszállási temetők tulajdonos és fenntartója a kis területű római katolikus temető kivételével. A két egyházközséggel együttműködve szakmailag segítjük a lakosság köztemető-fejlesztési igényeinek megvalósulását, például a temetők elkerítését.

Képzési és rendezvény színtér

A Türr István Képző-és Kutató Intézettel kötött vagyongazdálkodási szerződés alapján a Vásár utca 4. szám alatti közösségi központ kialakítása megvalósult. A létesítmény most az Emberi Erőforrások Minisztériumának fenntartásában üzemel, mint innovációs és oktatási központ. A létesítmény humán erőforrás háttérének fejlesztése és pályázatok révén több program, képzés, rendezvény színtere lehet.

Víztakarékoság

A klímaváltozásra felkészülve ösztönözni és támogatni kell a lakossági, közintézményi és a vállalkozási épületek takarékos vízfelhasználását, a csapadékvíz gyűjtését és öntözési célú hasznosítását.

Lakásállomány fejlesztése

Sajnos Kisújszálláson még mindig sok az elavult, korszerűtlen, eredetileg alap nélkül épült épület. Jelentős problémát okoznak a talajmozgások és a falvizesedések. Kiemelt cél, hogy a házak, lakások folyamatosan megújuljanak új lakások építésével. Tanácsadással ösztönözni kell a magántulajdonú lakásállomány megújulását is.

15. Bel- és külterületi úthálózat fejlesztése

Állami közutak

Kisújszállás közútjai a Magyar Közút Nonprofit Zrt. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazgatósága kezelésében lévő országos közutak köré szerveződnek. Megfigyelhető, hogy az állami kezelésű utak állapota évről-évre egyre jobban romlik, és egyes útszakaszokon már nem elegendő kizárólag a forgalombiztonságra veszélyes burkolathibák kijavítása. Sajnálatos módon a Csorbára, Örményesre vezető közúton, a Kossuth Lajos utcán, a Malom utca Széchenyi István utca és Béla király utca közötti szakaszán, a Béla király utca Malom utcától DK-i (Ecsegfalva) irányba eső szakaszán, a Rákóczi Ferenc utcán, és a városon átvetető 4201. jelű összekötő úton – Széchenyi István utca, Szabadság tér, Deák Ferenc utca – is olyan mértékű útburkolathibák figyelhetők meg, amelyek javítása, a hagyományos kátyúzásokon túl, nagyobb volumenű műszaki beavatkozást tesz szükségessé. 2020-ban a Kossuth utca déli részét felújította az Igazgatóság.

Azonban nem csak a belterületi állami kezelésű utak állapota rossz, hanem a városunkat a térség más településeivel összekötő utak állapota is kritikus, erre jó példa az Ecsegfalvára vezető 4205. számú Kisújszállás-Körösladány összekötő út, mely út mellett fekszik Mária-laka külterületi lakott terület is, továbbá a városunkat Túrkevével összekötő út.

Önkormányzatunk számára fontos a város közúti elérhetőségének javítása állami vagy európai uniós, vagy norvég alapos, vagy európai gazdasági térségi alapos beruházás keretében:

- M4 autóút építése - állami beruházásban. M4 le- és felhajtó a Kisújszállási Északi Ipartelepre,
- Kisújszállás belterületi állami közutak felújítása,
- Kisújszállás - Mezőtúr összekötő út Kisújszállás és Túrkeve közötti szakaszának felújítása,
- Kisújszállás - Dévaványa összekötő út Kisújszállás és Ecsegfalva közötti szakaszának felújítása,
- Kisújszállás - Örményes összekötő út felújítása,
- Kisújszállás nyugati elkerülő út megépítése.

A helyi gazdaságot erősítése szempontjából fontos cél az EPOSZ Kft. gyártó üzeméig a Kisújszállás - Örményes összekötő út első szakaszának felújítása (kb. 1,7 km) állami beruházásban.

Belterületi szilárdburkolatú úthálózat fejlesztése

Kisújszállás város belterületén az önkormányzati tulajdonú közúthálózat hossza: 84,281 km.

Az elmúlt években az önkormányzat számára kiemelt feladatot jelentett a város hiányzó területein a szilárd burkolatú úthálózat teljes körű tervezése és kiépítése. 2017-ig több utca kapott mart aszfalt makadám kőszórásos útalap stabilizálást, például a Szélmalom utca, Cserepes utca, Brassó utca. A 2019. évi út-híd keret keretében megtörtént a Deák Ferenc utca 29-es (Papi zug) közúthálózatának javítása.

Az előzőeken túl a burkolt utak megépítése javítani fogja az utcákban a gépjárművel történő közlekedés körülményeit, növeli a lakosság elégedettségét, elősegíti a szervezett szilárd- és folyékonyhulladék-szállítás fejlesztését, gördülékenységet.

Fontos figyelmet fordítani az elhasználódó útburkolatok, járdák folyamatos megújítására, továbbá a tervezett csomópontok létesítését, a forgalom hatásait és a lakosság pihenését szolgáló parkosítással, park megújítással együtt.

A 4-es számú főút Kisújszállást elkerülő szakasza megépítésének keretében a NIF Zrt. beruházásában a város külterületén 6.214 fm hosszúságban 4 m széles útalappal és 6 m széles koronával rendelkező burkolt szervízút és 480 fm hosszúságban aszfalt burkolatú felüljáró épült meg, melyek üzemeltetője az átvételt követően az önkormányzat.

A „Szajol (kiz.) – Püspökladány (bez.) vasúti vonalszakasz átépítése, vasúti pálya, vasúti műtárgy és vasúti felsővezeték, utak és közművek építési munkái” tárgyú beruházás keretében a Malom utca folytatásából kiindulva, az É-i ipartelep feltárására külterületi útépítésre került sor. Ennek keretében 1967 fm hosszúságú földút kapott terveinknek megfelelően aszfalt burkolatot, valamint 501 fm hosszúságban útfelújítások történtek.

Ezen fejlesztésekre épült az „Északi Ipartelep fejlesztése” elnevezésű pályázat keretében egyebek mellett felújításra került a Vágóhid útja és a Faluszigeti út MÁV Zrt. vasútüzemi terület és a „100. vasútvonal Szajol – Püspökladány vonalszakasz fejlesztése” tárgyú beruházásban már felújított közútszakasz közötti szakasza. Az Északi Ipartelep úthálózatának és megközelítő útjainak további fejlesztését tervezi az önkormányzat, köztük az M4-es autóútnál tervezett lejáró felé és a szennyvíztisztító felé.

Szintén a beruházás keretében a vasútállomás előtti tér is átépítésre került. Az állomás előtti téren, a Baross Gábor utcai útesatlakozásnál körforgalmat alakított ki a NIF Zrt.

Általánosságban megállapítható, hogy az önkormányzati kezelésű utak állapota a Közútkezelő kezelésében lévő utak állapotánál nagyságrendekkel jobb, de azért, hogy ez az állapot a jövőben is fennmaradjon, az utak általános állapota javuljon, éves szinten jelentős mértékű összeget kell útkarbantartásra fordítani. Azon állapot elérése érdekében, amely lehetővé teszi egy tervszerű és általános, jó állapotfenntartást lehetővé tevő útkarbantartást, viszont több százmilliós beruházásra lenne szükség. Ennek megvalósítása csak pályázati forrás felhasználásával lehetséges.

Elmondható, hogy folyamatosan figyeljük a pályázati lehetőségeket, és az idei esztendőben is célunk, hogy pályázati forrás felhasználásával újabb közutakat, közútszakaszokat újítsunk fel.

Külterületi úthálózat fejlesztése

Természetesen a belterületi közutak karbantartása mellett figyelmet fordítunk a külterületi közútjainkra is, ennek egyik elemeként folyamatosan keressük azon forrásokat, melyek lehetőséget biztosítanak karbantartásra, felújításra. A Földművelésügyi Minisztérium pályázati felhívására - melynek célja a külterületen elhelyezkedő zártkertek mezőgazdasági hasznosítását elősegítő fejlesztések megvalósítása – benyújtott pályázatunk eredményes volt, így a nyertes pályázatunk keretében 610 m hosszú Lógó-kerti földút (a 3887/14 hrsz-ú út, amely az Apafi utca folytatása, valamint a 3905 hrsz-ú út 3887/14 hrsz-ú úttól Ny-i irányba eső szakasza) felújítása valósult meg.

Európai uniós forrásból és az utat elsősorban használó mezőgazdasági cég támogatásával 2019-ben újult meg a Dália telepre vezető szilárd burkolatú mezőgazdasági út.

Az elkövetkezendő időszakban is folytatja az önkormányzat a mezőgazdasági utak folyamatos fejlesztését saját erőből és – amennyiben erre van lehetőség – pályázati pénzek és az utat használó mezőgazdasági vállalkozók bevonásával.

A kerékpáros közlekedés erősítésére, a környezet védelme érdekében tervezi az önkormányzat a Kisújszállás - Kenderes kerékpárút megépítését, amely a nagy forgalmú főút melletti nyomvonallal biztonságos közlekedési alternatívát jelentene az autó használat helyett.

Sok munkavállaló közlekedését könnyíthetjük meg az EPOSZ Kft. gyártó üzeméig kerékpárút építésével.

Az önkormányzat a város belterületi kerékpáros közlekedését könnyítő fejlesztéseket is tervez, köztük a kerékpáros közlekedést erősítő kerékpártárolók mennyiségének növelését.

Parkolási infrastruktúra

A város jelentős parkoló mennyiséggel rendelkezik, amely azonban az elmúlt években néhány időszakban kevésnek bizonyult a lakossági autóállomány növekedése miatt. A parkolók számának fejlesztése, különösen a városközpontban fizikai korlátokba ütközik.

A parkolók számát 2018-ban európai uniós támogatásból sikerült növelni 37 db egységgel a Nyár utca Rákóczi utca és városháza kihajtó közötti szakaszán. A két éven belül épülő bölcsőde Piac utcán tervezett parkolói is javítani fogják a városközpont elérhetőségét.

Az önkormányzat a lakosság, intézmények, vállalkozások bevonásával célul tűzte ki a meglévő parkolási infrastruktúra ésszerűbb használatának fejlesztését. Továbbá az önkormányzat pályázati forrásokból tervezi a parkolók átgondolt fejlesztését, új parkolók építésével olyan helyszíneken, ahol arra folyamatosan nagy igény van. Az önkormányzat elő kívánja segíteni a vállalkozások és az intézmények parkoló fejlesztését telken belül, ahol ez nem lehetséges ott közterületen, így javítva a szolgáltatások, közszolgáltatások, kereskedelmi és turisztikai szolgáltatások elérhetőségét.

A parkolás fejlesztésnél a jövőben egyre nagyobb figyelmet kell fordítani a korszerű elektromos töltés megteremtésének, elősegítve a környezetbarát gépjárművek elterjedését.

16. Energetikai beruházások

Megújuló energiaforrások felhasználása

A megújuló energia felhasználása fontos cél és feladat valamennyi, e területen rendelkezésre álló lehetőség kiaknázására, különös tekintettel az innováció és a K+F beruházások városunkba vonzására.

Geotermiák hasznosítása

Kisújszállás területéről jelentős mennyiségű és kiváló minőségű termálvíz érhető el, melynek hasznosítása során a gyógyfürdő igényeinek kielégítésén túl az energiatermelésben való hasznosítása is kiemelkedő szerepet tölthet be. A Kumánia Gyógyfürdő építésével összefüggésben új kút került kialakításra, melynek 63 °C-os termálvize bizonyítja annak hasznosításba vonásának lehetőségét. Ezzel az önkormányzat élt is a fürdő és szálloda fűtésének megtervezése során, de további kutak fúrása esetén az elektromos energia előállítás, és esetlegesen távfűtési rendszer kiépítése is számításba jöhet. Továbbá a már fűtésre, fürdésre hasznosított elfolyó víz hője üvegházás növénytermesztés céljára még tovább hasznosítható.

Napelemek telepítése

Egyre nagyobb szerepet kap az elektromos áram termelésben a naperőművek és az erőművek energiáját tároló berendezések fejlesztése.

Eddig két 51-500 kW közötti naperőmű beruházást valósítottak meg befektetők Kisújszállás területén. Az önkormányzat segíti, ösztönzi az újabb beruházásokat. Távlati cél, hogy a város energiaszükségleténél több áramot termeljenek meg a város területén, így csökkentve a város ökológiai lábnyomát. A nagyobb naperőműves beruházások további hozadéka lenne, hogy a város egy korszerű, nagy teljesítményű elektromos alállomást kapna, ahonnan a jövőbeli fejlesztések elektromos energia szállítási igényét biztosítani lehet.

Az energiahatékonyság követelményét felismerve a legolcsóbb energiaforrás hasznosítása is fontos lehet városunk szempontjából, amit már befejezett és megkezdett beruházás fémjelez a Református Egyházközség használatában álló Arany János utca 1. szám alatti, valamint a Széchenyi utca 4. szám alatti tornatermek, a kollégium tetején, és az idősek otthona Téglagyár út 10. szám alatti telephelyén. A példát követve javasolt és támogatandó cél a vállalkozások, a lakosság és a többi közintézmény, középület energiatermelésének ilyen módon történő megoldása. Az elektromos hálózat terhelésének csökkentésére célszerű a megújuló energiatermelés mellett a tárolást is fejleszteni. További cél a közművek napelemes energiaellátásának fejlesztése.

Hőszivattyúk telepítése

A jelen és egyben a közeljövő a levegő-levegő, levegő-víz, víz-víz hőszivattyúk nagyarányú elterjedése. Ezek önmagukban megújuló energiaforrások, azonban a működésükhöz szükséges elektromos áram is. Ezt az elektromos áramot napelemek telepítésével meg lehet termelni, elektromos alapidíjfizetésre korlátozva az épület energiaköltségét. A középületek, vállalkozások, lakosság körében elő kell segíteni és ösztönözni ezen rendszerek terjedését.

Energiafelhasználás csökkentése

A kiadáscsökkentés fontos eleme az épületek hőszigetelése, mely meglévő épületeknél utólagos szigeteléssel oldható meg, továbbá nyílászáró cserékkel. Keresni kell a pályázati forrásokat mind a közintézmények, mind a háztartások, mind a vállalkozások vonatkozásában.

További jelentős megtakarítás érhető el a ledes fényforrások alkalmazásával. A munka a közvilágítás területén megkezdődött, 100%-os pályázati támogatással valamennyi közterületi lámpatest 2015-ben megújult, ezzel éves szinten több mint 60%-os megtakarítást indukálva.

Ez a feladat a legtöbb, épületen belüli lámpatest vonatkozásában egyszerű égőcserével megoldható, melynek első lépéseit a Városháza épületében, valamint az idősek otthonában megtettük.

Szélerőművek telepítése

Az Alerion Hungária Energetikai Kft. azzal a kéréssel kereste meg önkormányzatunkat, hogy a Kisújszállás külterületén megvalósítandó szélerőmű park megvalósítására irányuló terveit támogassa.

A cég az előzetes mérések és kutatási eredmények alapján településünk külterületén hosszú távú együttműködés keretében szélerőmű parkot kívánt létrehozni, üzemeltetni és a termelt zöld energiából származó előnyöket a települési célok elérése érdekében, a helyi közteherviseléshez hozzájárulva megvalósítani.

A szélerőmű park létesítéséhez a város hatályos településrendezési tervének módosítása megtörtént, azonban elgondolkodtató az a magatartás, melyet néhány, a mezőgazdasághoz kötődő vállalkozás tanúsított. Az érintett mezőgazdasági vállalkozások ellenállása miatt a projektötlet nem került megvalósításra, azonban az önkormányzat a jövőben sem mondhat le a szélerőmű park létesítésének ötletéről és az esetlegesen érdeklődő szakmai beruházó szervezetekkel való tárgyalások lehetőségéről, amennyiben az időközben a szélenergia hasznosítását akadályozó jogszabályok megváltoznak.

17. Középületek akadálymentesítése

A város középületei akadálymentesítésének ütemét nagymértékben hátráltatja, hogy csak pályázati forrás bevonásával valósítható meg ütemezetten a kitűzött program.

A 2006-2010 közötti időszakban a Nagykun Klub, a Művelődési és Ifjúsági Központ, a Rákóczi utcai turisztikai fogadóközpont, a Központi Orvosi Rendelő és a Pityang Óvoda akadálymentesítése valósult meg pályázati támogatással.

Az önkormányzatnak lehetősége volt azonban, hogy a Városháza akadálymentesítésére pályázzon a „Városházakör funkcióbővítő megújítása” tárgyú pályázat keretében, ami 2014-ben meg is valósult.

Az épületek felújítását célzó pályázatok, illetve új építés esetén kötelező vagy a részleges vagy a teljes körű akadálymentesítés. Ennek az előírásnak köszönhetően több felújított épületünkben megoldódott már az akadálymentes megközelíthetőség kérdése, mint például a Vigadó Kulturális Központban, vagy a szociális alapellátást biztosító Kálvin utca 9. és 13. épületében, vagy a Nyár utcai gyermekorvosi rendelőben. A Kumánia fejlesztésekor is figyelembe vettük a teljes körű akadálymentesítési előírásokat, mind a fürdő, a hotel és az ifjúsági szálláshely építésekor.

A 2013-2020 közötti pályázatokból a Kisújszállási Térségi Szociális otthon és Alapszolgáltatási Központ székhelyén az energetikai felújítások mellett az épület akadálymentesítése is megvalósult. Az új bölcsőde épülete is az akadálymentesítési szempontok figyelembevételével készül.

Az önkormányzat pályázatainak megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít az akadálymentesítés megvalósítására, amely nem csak hazai, de Európai Unió célkitűzése is. Amennyiben nincs kifejezetten akadálymentesítésre vonatkozó pályázat, akkor keressük annak a lehetőségét, hogy egyéb épületfelújítást, vagy építést célzó projektjeink esetében megvalósítsuk az akadálymentesítést.

Az állami, egyházi fenntartású intézmények is törekednek az épületeik akadálymentesítésére. Az önkormányzati tulajdonú és egyházi fenntartású épületek esetében az egyházi fenntartóknak van lehetősége olyan európai uniós és hazai pályázatok kihasználására, amelynek keretében van lehetőség az akadálymentesítésre.

A „Kisújszállás a te otthonod!” pályázat keretében a Rákóczi u. 16. szám alatti „fecskeházban” 2019-ben kialakítottunk egy akadálymentes lakást fiatalok számára, amely nem középület, de hozzájárul az esélyegyenlőséghez.

A középületek mellett fontos cél a vállalkozások épületeinek akadálymentesítése is, különösen ott, ahol jelentős ügyfélforgalom van.

18. Térfigyelő rendszer fejlesztése, térfelügyeleti rendszer kiépítése

A 2010-es évben kistérségi összefogásból megvalósult egy 4 db IP kamerából álló térfigyelő rendszer. Ezt a kamerarendszert fejlesztette tovább Kisújszállás Város Önkormányzata saját erőből további 12 db térfigyelő kamerával és 4 db rendszámfelismerő kamerával.

A térfigyelő kamerák rendszerét folyamatosan tovább fejlesztjük, mert nagyon hasznos segítség a közbiztonság megteremtésében, fenntartásában. Jól használható a rendszer a bűn megelőzésére (visszatartó erejének köszönhetően) és az elkövetett szabálysértések, bűncselekmények felderítésére is.

Jelenleg 58 db kamera segíti a rendőrség, közterület felügyelők munkáját. Legutóbb az északi-ipartelep szereltünk fel 6 db kamerát Kisújszálláson.

A későbbiekben is indokolt a számszerű fejlesztés, azonban lényeges a működőképesség fenntartása, és a folyamatos, az amortizációtól függő csere és pótlás. A kezdeti kameráink elavultak, pótlásuk megkezdődött, a Belügyminisztériumi ajánlásnak megfelelően, a jobb műszaki paraméterű, nagyobb felbontású képeket rögzítő kamerákra. Szükség van az elavult kamerák folyamatos cseréjére. A fejlesztés, másik iránya, hogy a korszerűbb kamerák lényegesen nagyobb adatforgalmat generálnak, ezért szükség van a térfigyelő rendszer által használt informatikai hálózat fejlesztésére is.

Az adatokat fogadó szerverek és a térfigyelő rendszer informatikai hálózatának gerincét képező infrastruktúra (a református templom és a Polgármesteri Hivatal szerverszobája között) fejlesztése megtörtént, erre is a jobb minőségű kamera képek fogadása és a jövőbeni fejlesztések miatt volt szükség.

A hálózatba kötött kamerák számát a wifi hálózat megerősítése után tudjuk fejleszteni, a rendőrség a közterület felügyelők folyamatosan jelzik, hol vannak azok a csomópontok, ahol hasznát vennék a kamerák kihelyezésének. Több vállalkozó jelezte, hogy szívesen csatlakozna térfigyelő kamerájával az Önkormányzat rendszerére. Az elavult rendszámfelismerő kamerákat pályázati forrásból tervezzük lecserélni modernebb eszközökre.

A fenti fejlesztések egy részére jó esélyt nyújt a jelenlegi karbantartási szolgáltatást nyújtó céggel kötött megállapodás.

A wifi hálózat megerősítésére pedig lehetőséget látunk a megnyert wifi4eu pályázat megvalósítása keretében.

A 2019-ben megnyert WIFI4EU pályázat megvalósításakor nem egy teljesen új vezetékek nélküli rendszert szeretnénk kiépíteni, hanem a jelenlegi térfigyelő rendszerre támaszkodva logikailag elkülönítve, VLAN-olt hálózatban, szolgálja ki a lakosságot. Ennek köszönhetően a meglévő eszközeink jelentős része használható és a pályázat keretében az elavult eszközök cseréjével tudjuk nem csak a lakosságot nagyobb rendelkezésre állással, megbízhatóbban kiszolgálni, hanem a térfigyelő rendszerünk is stabilabb alapokra kerül. Ezzel a megvalósítással mind a lakosság, mind az önkormányzat térfigyelő rendszere jobb szolgáltatáshoz jut.

19. Mezőgazdasági termékek helybeni feldolgozása, értékesítése

Az Alföldi területeken, így városunkban is – még napjainkban is – meghatározó jelentőséggel bír a mezőgazdasági termelés szerepe.

A helyi mezőgazdasági tevékenységek fellendítése érdekében az önkormányzat célja, hogy segítse a vállalkozásokat a megtermelt termékek helyben történő részleges vagy teljes feldolgozását, csomagolását elősegítő beruházási lehetőségek felkutatásában, pályázatok elkészítésében, menedzselésében.

Az önkormányzat a város gazdasági társaságait, vállalkozásait támogatni kívánja ilyen jellegű elképzeléseik megvalósításában. E tekintetben példaértékűnek tartja a Nagykun 2000 Mg. Zrt., az Indiánrizs Kft. és a Primol Növényolajüzem tevékenységét, és ösztönözni próbál minden termelőegységet a hasonló fejlesztésekre.

Terveink között szerepel egy helyi termékeket árusító üzlet kialakítása. Az előkészítésre tettünk kísérletet, azonban komoly érdeklődés a termelők részéről nem mutatkozott. Jövőbeni kezdeményes esetén szeretnénk azt elősegíteni. A helyi termékek értékesítésnek fontos időszakos színtere a helyi piac, amelyet továbbfejlesztünk.

A felesleges növényi anyagokat és az állattartásból származó melléktermékeket hasznosítani kívánjuk biogáz és elektromos áram termelésére. A biomassza-üzem nemcsak többletbevételt eredményez, hanem reményeink szerint munkahelyeket is teremt. A biogázhasznosításra, vagy a termálvíz hasznosításra üvegház és fóliasátras növénytermesztés építése és hűtőház létesítése is cél. További lehetőség más területeken a nap, mint megújuló energia növénytermesztést segítő hasznosítása, amelyhez számos innovatív termesztési technológia kapcsolható, például: aquakultúra növénytermesztés, termesztőházas gombatermesztés.

A mezőgazdasági termelésfejlesztés megvalósítása érdekében, amennyiben arra lehetőség nyílik, szeretnénk támogatást igényelni és nyerni a hazai, vagy az EU-s pályázati rendszerekből.

Az önkormányzat keresi annak lehetőségét, hogy az alacsony képzettségű, csökkenő létszámú munkanélküli lakosságot a közmunka-program keretén belül bevonja a foglalkoztatásba a mezőgazdasági termelés keretein belül. Fel kell kutatni az erre a célra irányuló pályázati lehetőségeket.

A növénytermesztés mellett a széljárást, várostól való távolságot is figyelembe vevő állattenyésztés fejlesztése is elősegítendő. A kézműves termékek mellett a minőségi és prémium minőségi termékeket előállító vállalkozások fejlesztése is szükséges, például jelenleg nincs helyi sajt és tejtermék készítő.

A jó minőségű helyi élelmiszerek előállításának fejlődése a gasztronómiai turizmus fejlesztésére is nagy hatással lesz.

20. Nyilvánosság, kommunikáció

Napjainkban egyre nagyobb teret nyernek a különböző kommunikációs csatornák, illetve az általuk közölt tartalmak. A kommunikációs tevékenységünk irányulhat a belső, azaz városon belüli, valamint a külső, azaz a várost népszerűsítő kommunikációra is. Ezek – elsősorban a célközönségük szerint – alapvetően eltérnek egymástól, ezért érdemes külön szólni róluk.

Városon belüli kommunikáció

Nagyon fontosnak tartjuk azt, hogy a Kisújszálláson élők és/vagy dolgozók minél több, naprakész információval rendelkezzenek városunkról. Ezért fontos feladatnak tartjuk a színvonalas és hiteles városon belüli, valamint a városon kívülre irányuló kommunikációt.

A lakosok kommunikációs szokásai különbözőek, ezért *eltérően és eltérő eszközöket használva* célszerű – lehetőség szerint minél naprakészebben – információkat közölni a helyi lakosokkal. Az egyes kommunikációs csatornák egymást kiegészítve működnek városunkban, előnyeiket és hátrányaikat

figyelembe véve élünk az általuk kínált lehetőségekkel. E kommunikációs csatornákat, így a Kisbíró, a TV Kisújt, a városi honlapot, plakátokat, a facebookot és a 2019 nyarán elindított Kisújszállás Önkormányzat című applikáció lehetőségeit egyaránt használjuk.

A legnagyobb hagyományokkal a **Kisbíró** című önkormányzati hírlevél rendelkezik. Sokan forgatják, és fontosnak tartják, hogy megjelenjenek az „újságban”. Az előző önkormányzati ciklusban a költségek tervezettségének érdekében a korábbi 20-24 oldalas számokat 16 oldalasokra korlátoztuk. A korábbi gyakorlat szerint továbbra is célszerű évről évre – lehetőség szerint – egy-egy színes, tematikus különszámot kiadni, amelyekben beszámolhatunk az önkormányzati fejlesztésekről, beruházásokról, eredményekről. Színes különszámok kiadására az elmúlt ciklusban több alkalommal is sor került, például beszámoltunk a folyamatban lévő fejlesztésekről, bemutattunk egy várostörténeti szempontból fontos eseményt (redemptió), színes mellékletet készítettünk a Városnapok programjairól. Mindezek mellett figyelemmel voltunk és vagyunk a szerkesztési alapelvek (tárgyilagosság, rövideg, aktualitás, közérthetőség, pártsemlegesség) megtartására.

Elmondhatjuk, hogy jellemzően főleg a középkorú és az idősebb korosztály olvassa rendszeresen a Kisbíró. Számukra lehet még további hírforrás a **TV Kisúj** és a **Piaci Hírmondó**. A TV Kisújt jelenleg azok érik el, akik a kábeltelevíziós rendszerhez csatlakoztak, illetve van internet-hozzáférésük.

A **Piaci Hírmondó** minden kedden és szombaton jelentkezik, a piacon vásárlók meghallgathatják a város legfrissebb híreit. Ahhoz, hogy ez minél jobb minőségben elérhető legyen, figyelemmel kell kísérni a hangosító rendszer technikai működését, és törekedni kell annak javítására.

Azoknak, akik nem olvassák át a Kisbíró, de viszonylag gyakran kimozdulnak otthonról, a város **hirdetőtábláin** helyezünk el információkat. Ezeket szükség szerint, de lehetőleg hetente frissítjük. A hirdetőtáblák folyamatosan ki vannak téve az időjárás viszontagságainak, ezért fontos, hogy rendszeresen megvizsgáljuk, és amennyiben szükséges, megjavíttassuk azokat.

A fiatalabb korosztály számára elsősorban az **interneten**, illetve a közösségi médiában tudunk híreket közölni. Ennek egyik elsődleges formája a **www.kisujszallas.hu** címen elérhető városi honlap, melynek megújítása napirenden van. Tartalmában, formájában egyaránt javítani szándékozunk.

Külső kommunikáció

A városon belüli kommunikáció mellett ugyanolyan, vagy még fontosabb Kisújszállás külső kommunikációja. A hotel, a fürdő, és általában az idegenforgalom fejlesztésével ez egyre hangsúlyosabbá válik, egy város turizmusához ugyanis nagyban hozzájárul az, milyen a település megítélése – ez pedig a külső kommunikáción (is) múlik.

Kisújszállás **rendezvénytervében** minden évben meghatározunk egy marketingkeretet – ez azonban erősen behatárolja a külső kommunikációs lehetőségeinket. Ezért törekszünk minél kedvezőbb költséggel járó megjelenési lehetőségekre.

A külső kommunikáció fontos eleme a **Tourinform Iroda**. Nemcsak azért, mert a városunkba érkező turistákat tájékoztatja, hanem azért is, mert az országos hálózat részeként továbbítani tudja az információkat – országos rendszerekbe tudja regisztrálni városunkat, illetve továbbítani tudja a szórólapokat.

Szintén a külső kommunikációt erősítik a különböző **szervezetek**, amelyeknek városunk is tagja. Ezek általában tagdíjasok, ám számos előnnyel járnak. Ilyen például a Városok, Falvak Szövetsége, amelynek köszönhetően Kisújszállás többször szerepelt kulturális programok közreműködőjeként Debrecenben, illetve ennek a kapcsolatnak köszönhetően korábban e városból érkeztek városunkba virágkarneváli fellépők is.

Kiadványok

A helytörténet ismeretének és a nagykun identitás erősítésének érdekében fontosnak tartjuk a helyi jelentőségű könyvek kiadását. Ezért a továbbiakban is támogatjuk a **Kisújszállási Nagykun Kalendárium** megjelenését. Emellett pályázati úton történő támogatásokon keresztül évről évre segítjük a **Helytörténeti Füzetek** c. sorozat újabb köteteinek kiadását is, a sorozatból évente általában kettő-három lát napvilágot.

Emellett célszerű lenne ismét kiadni a **Kisújszállás arcai** című könyv harmadik, bővített kötetét. A könyv háromnyelvű, színes, idegenforgalmi-turisztikai kiadvány Kisújszállásról. Legutóbbi, második, bővített kötete is az önkormányzat kiadásában jelent meg. A közönség örömmel fogadta, ma már elfogyott a könyvespolcokról. Ehhez hasonlóan önkormányzati kiadvány a 2019-ben megjelentetett, **Álmomban otthon jártam** című kötet is, amely pedig Csukás István kisújszállási gyermekéveiről szól. A **Kunrózsától a bokorvirágig** című könyv pályázati támogatásokkal együtt valósult meg. Ezek jó példával szolgálnak arról, hogy városunkban igény van értékes tartalommal bíró és külsőségeiben is szép könyvek kiadására.

Az elmúlt években hagyománnyá vált a városi **rendezvénynaplár**, amely összefoglalja a kisújszállási programokat. Ennek kiadását a jövőben is tervezni kell.

21. Közművelődés, kultúra

Az önkormányzat a meglévő önként vállalt és kötelező feladatok megtartását a közművelődés és a kultúra területén továbbra is fontosnak tartja.

Hagyományörzés

Városunk a Nagykunság egyik leggazdagabb kulturális hagyományokkal rendelkező települése. Törekvésünk ennek a helyzetnek a megőrzése és erősítése olyan irányban, hogy Kisújszállás a Nagykunság életében szellemi, kulturális központi szerepet töltsön be, ugyanakkor a helyi lakosoknak is színes kulturális kínálatot nyújtson.

A **nagykunszági hagyományok** őrzésében városunk aktív szerepet vállal. Kezdetől fogva részesei vagyunk a nagykun települések együttműködésének, mely ma a Nagykun Hagyományörző Társulás vezetésében betöltött szerepünknek is köszönhető. Szorgalmazzuk a nagykun kapitányok megválasztását, évente megrendezzük a *Nagykunszági Hagyományörző Bált*, városunkhoz kötődik a *Kun viadalok* szintén évenkénti megrendezése is. Mindezekkel elősegítjük a Nagykunság lakosainak történelmi és kulturális gyökerű összetartozását, identitását. E tevékenységünket folytatni kívánjuk.

Irodalmi örökségünket költők és írók nevei fémjelzik (Nagy Imre, Arany János, Móricz Zsigmond, Kiss Tamás, Sarkadi Imre, Ladányi Mihály, Csukás István, Szent Ernő), történelmi hagyományainkat az Illéssy család és Kossuth Lajos. Különösen büszkéi lehetünk városunknak az 1848/49-es szabadságharcban történt szerepvállalására. Ezen szellemi örökségeink és értékeink különböző formákban, évről évre megjelennek különböző rendezvényeinkben, kiadványainkban.

Tárgyi néprajzi hagyományainkat a **Néprajzi Kiállítóterem** őrzi. A kiállítótermet pályázati támogatással 2010-ben felújítottuk, ennek eredményeként korszerű, interaktív formában tárja gyűjteményét a közönség elé ez a közel 230 éves épület. Hatékony marketingmunkával a helyi lakosság minél szélesebb körével meg kell ismertetni e gyűjteményt, a helyi iskolások körében pedig törekedni kell arra, hogy minden kisújszállási és itt tanuló diák ismerje meg népi kultúránk régi tárgyi emlékeit. Ebben a kiállítótermet működtető Kisújszállási Művelődési Központ és Könyvtárnak van elsődleges feladata, pl. rendhagyó tanórák és időszakai, a létesítmény profiljához illő kiállítások megrendezésével.

A néprajzi hagyományaink bemutatásának további helyszínei a **Tájház és a Bocskai-ház**, melyek felújítása, állagmegóvása folyamatos, szintén a következő évek feladata kell, hogy legyen.

Legfontosabb képzőművészeti értékeink köztéri szobraink és Papi Lajos szobrászművész hagyatéka, melynek egy részét a róla elnevezett **Alkotóházban** őrizzük. Folyamatos ápolásukra, környezetük rendben tartására gondot kell fordítanunk.

Népzenei és népművészeti hagyományainknak igényes őrzői és népszerűsítői vannak, akiknek tevékenységét önkormányzatunk a továbbiakban is fontosnak tartja támogatni: ilyen a citeramuzsika, a 48-as Asszonykórus, a Férfi-dalárda, a Nagykun Táncegyüttes, valamint a szalmafonók egyesülete.

A **Baptista Alapfokú Művészetoktatási Intézmény** működése ma már hagyományteremtőnek is nevezhető, hiszen az iskola a több évtizedes zeneoktatás révén kiváló művészeket adott az országnak, itthon pedig több művészeti csoport létrejöttét és működését segítette és segíti elő (ld. a közoktatásról szóló fejezetben írottakat). Az intézmény művészetek iránti elkötelezettsége találkozik az önkormányzat szándékával.

A különböző helyi kiadványok (*kalendáriumok, hírlevél, Helytörténeti Füzetek, könyvek*) jelentette értékekről – melyek szintén mind a hagyományörzés sajátos formái – a kommunikációról szóló részben írtunk.

Közösségi és kulturális élet, civil szféra

A helyi közösségek, civil szervezetek léte és működése a feltétele annak, hogy városunkban színes, gazdag közösségi élet legyen. Az emberek kisebb közösségekben beszélnek meg gondjaikat, örömeiket, és e közösségek szívesen teremtenek kapcsolatot más közösségekkel. Rendezvényeik gyakran sokakat vonzanak, esetenként a város határain túlról is. Önkormányzatunknak ezért is fontos a **civil szervezetek különböző formákban történő segítése, támogatása**, amit továbbra is megőrizzünk (rendezvények, székházak működtetésének, kiadványoknak, sportprogramoknak, nyári táboroknak a támogatása). Feladatunk a támogatások pályázati rendszerének áttekinthetőbbé tétele, valamint a civil közösségekkel való jó együttműködés szorgalmazása és megvalósítása.

A civil szervezetek aktív részesei a hagyományörzésnek is, ami a hagyományok számtalan, élményt nyújtó „feldolgozásában” nyilvánul meg, emellett azonban olyan rendezvények zajlanak városunkban, amelyek **új hagyományokat** teremtettek, illetve teremtenek (lovak versenyek, szalma-, fotó- és egyéb kiállítások stb.). Önkormányzatunk e programokat is támogatja, hiszen ezek idegenforgalmi szempontból is jelentősek, és a város turizmusának fejlesztésében nagy szerepük van, illetve lesz. Sajnos a járvány miatt egyelőre csak óvatosan tervezhetünk. (A terveinkben 2020-ra négy fesztivált terveztünk, ezek a következők: Süsü Családi Fesztivál, Bagaméri Fagyalt Karnevált, Városnapok, „Kivilágos Kivirradtig” Fesztivál. A járványveszély miatt egyelőre sajnos csak nagyon óvatosan tervezhetünk.)

Az élénk civil közösségi élet és a színes iskolai programok következtében az elmúlt években erősödött a Kisújszállási Művelődési Központ és Könyvtár szolgáltató szerepe is, bővült a programkínálata, kialakult „az egyéni arculata.” Mindezek egymásra hatásaként biztonsággal felvállalhattuk a **„Kisújszállás a Nagykunság kulturális fővárosa”** címet, aminek véleményünk szerint megfeleltünk. A folytatást ezen értékek mentén látjuk indokoltnak.

Az **Arany János Városi Könyvtár** a hagyományos könyvtári munka mellett **aktív szerepet tölt be a civil szervezetekkel való kapcsolattartásban**, és számos városi, iskolai programot is szerveznek, amelyekkel nemcsak népszerűsítik az olvasást, hanem **közösségépítő tevékenységet is végeznek**. Az intézmény érdemi segítséget nyújt a *Helytörténeti Füzetek* kötetének kiadásában is. Az önkormányzat elismeri aktivitásukat, értékvédő és értékteremtő munkájukat, melynek folytatása indokolt.

Az önkormányzat tervezte megvizsgálni az Arany János Városi Könyvtár új helyen, a telefonközpont épületében történő elhelyezését, ehhez azonban költségek egyelőre nincsenek.

Helyi civil szervezetek támogatása

Kisújszálláson több mint száz alapítvány és negyven civil szervezet képviselteti magát, a város gazdag civil élettel büszkélkedhet. Az önkormányzat és a helyi szervezetek kapcsolata együttműködő, színes, számos programot közösen rendezünk. Városunk önkormányzata fontosnak tartja e közösségeket, hiszen többek között ezek is élhetőbbé teszik városunkat – programjaikkal, összefüggéseikkel, táboraikkal. Ezért a továbbiakban is fontosnak tartjuk támogatni a civil szervezetek működését – a jelenlegi pályázati rendszer szükség szerinti átgondolásával.

A pénzbeli támogatás mellett **ingatlanok biztosításával** is segítjük a civileket: több szervezet kapott használatba önkormányzati ingatlanokat, ezek üzemeltetéséhez az önkormányzat pályázati támogatások formájában járul hozzá.

Ahhoz, hogy ezek a közösségek minél sikeresebbek legyenek, **az anyagi támogatás mellett a nyilvánosságot is biztosítjuk** számukra. Tesszük ezt azzal, hogy egyes összefüggéseikhez ingyenesen helyet biztosítunk, illetve azzal, hogy rendszeresen beszámolunk tevékenységükről helyi kommunikációs csatornákon. Emellett a civilek programjai is évről évre megjelennek a városi rendezvénynaptárban. Emellett az internet segítségével a tájékozódásban is segítünk: e-mailen keresztül minden fontosabb információt, a helyi rendezvények programját, a Kisbíró megjelenésével kapcsolatos híreket, a pályázati lehetőségeket eljuttatjuk hozzájuk.

Munkánk során **építünk a civil szervezetek véleményére:** a lakossági fórumokon és a közmeghallgatásokon több javaslatot fogalmaznak meg a város életére vonatkozóan.

Közművelődési fejlesztések, programok

Az önkormányzat célja a közművelődési tevékenységre irányuló pályázati lehetőségek kihasználása, mind a programok, rendezvények, mind az infrastruktúra fejlesztése tekintetében. Tervezzük új könyvtár épület építését, a művelődési ház, a tájház és a Papi Lajos Alkotóház felújítását.

22. Szabadidő, sport

Városi tömeg- és versenysport

Az önkormányzat részletesen a sportkonceptióban szerepelteti a sport jelenlegi helyzetét és problémáit. A sportinfrastruktúra fejlesztési elképzeléseket a város fejlesztési stratégiájánál mutattuk be.

Nem infrastrukturális feladatok és fejlesztések

Az önkormányzat több, nem infrastrukturális feladatot és fejlesztést határoz meg, és azokat pénzügyi lehetőségei alapján tervezi megvalósítani.

23. Turizmus, vendéglátás

A turizmus a XXI. században világjelenség, hiszen évről-évre turisták százmilliói utaznak belföldi és külföldi utakra is, s útjaikon dollár-százmilliárdokat költenek el. Mindezeket túl a turisták „kiszolgálására” hivatott (a turizmushoz közvetlenül, vagy akár közvetett módon kapcsolódó) ágazatok a világ számos országában jelentős számú foglalkoztatottnak teremtenek munkalehetőségeket, s a GDP mind nagyobb hányadát állítják elő. Sok helyütt a különböző célpontokat látogató külföldiek vásárlásai pozitívan befolyásolják az ország külgazdasági egyensúlyát (azaz: javítják a fizetési mérleget) is (Molnár 2017).

A turizmus fejlesztése – statisztikai, kutatói és politikusi megállapítások szerint egyaránt – általában is indukálja a térségi-települési fejlődést, s ezen belül az elmaradott területek fejlődését is nagymértékben elősegítheti. Különösen igaz ez abból a szempontból, hogy a fejlődésben elmaradottak jelentős része (is)

rendelkezik olyan természeti és/vagy kulturális értékekkel, amelyek ésszerű, hosszú távra tervezett, fenntartható módon kivitelezett idegenforgalmi hasznosítása jól szolgálhatja a társadalmi-gazdasági megújulást. A turizmus emellett a szükséges infrastrukturális feltételek fokozatos kiépítése esetén ezekben a térségekben kisebb-nagyobb mértékű foglalkoztatási és jövedelemszerzési lehetőséget teremt, javítja az ott élők életkörülményeit, s többletbevételeket biztosít a – legtöbbször súlyos anyagi gondokkal küszködő – helyi önkormányzatok számára (Dávid 2009).

Az új évezred világ-, Európa- és Magyarország-szerte egyaránt új kihívásokat (globális klímaváltozás, világválságok, demográfiai problémák, gazdasági világválságok, stb.), de egyben új, eddig nem vagy csak alig kiaknázott lehetőségeket is jelent: a turizmus egyes, újabb utakat kereső résztvevői oldaláról ugyanis immár megjelent egy olyan igény is, miszerint *„menj el olyan helyekre, ahova egyébként soha nem mentél volna el”* (ismeretlen szerző, é. n.). Ez a régóta klasszikus turisztikai desztinációk (Párizs, London, Grand Kanyon stb., itthon pl. Budapest, Balaton, Hortobágy) mellett a XXI. században végre megadja a lehetőséget több, korábban nem kifejezetten turisztikai (ám különleges, vonzó egyediségekkel rendelkező, ezért újonnan felértékelődő) célterületnek/településnek is, hogy „új belépőként” egy-egy – lehetőleg növekvő – szeletet hasítsanak ki maguknak a turisztikai kínálat tortájából.

A pusztai turizmusa a Hortobágy kapcsán már régóta kiemelt szerepet kap hazánkban – ugyanakkor az Alföld többi részén élők talán kissé méltánytalanul mellőzötteknek érezhetik magukat, hiszen az átlagos utazó úgy vélheti: nincs ott semmi, nincs olyan látnivaló, amiért érdemes lenne ellátogatni az asztallap simaságú, – látszólag – kietlen tájra. Őket motiválandó, álljon itt a legnagyobb magyartól egy naplóbejegyzés 1820-ból: *„Reám nem hat kellemetlenül a pusztai, én néha csodálatosan jól érzem magam, ha szemem oly kevésbé érzem korlátozva, mint gondolataimat. Akárcsak a tengeren, eszméim itt is a végtelenbe kóborolhatnak, s néha egy-egy pillanatra olyan lendületre kapnak, hogy minden érzékemmel együtt magam is a föld térségein és minden földi dolgokon messze túl járok”*. Kell-e ennél szebb, jobb és meggyőzőbb reklám a széles rónaság számára?

A fentebb vázolt problémák és lehetőségek metszéspontjában található városunk, Kisújszállás kérdésköre is. A település jelenleg még nem kiemelkedő (ugyanakkor az utóbbi években érezhetően egyre népszerűbb) turisztikai desztináció, de két olyan országos, sőt európai egyediséggel (hagyományos rizs- és indiánrizs-földek, továbbá a kisújszállási születésű nagy magyar meseíró-költő, Csukás István irodalmi munkássága, életműve-hagyatéka) is rendelkezik, amelyek magyar – de akár szélesebb földrajzi, azaz külföldi, környező országokbeli – viszonylatban is a jövő egyik turisztikai reménységévé emelhetik.

A vonzerők tekintetében megkülönböztethetünk – hatókörét tekintve – helyi, regionális, országos, esetlegesen nemzetközi vonzerőket, illetve – eredete kapcsán – természeti és ember alkotta (illetve ezek sajátos elegyét alkotó) értékeket. Kisújszállás jelenleg egy olyan adottsággal rendelkezik, amely potenciálisan nemzetközi horderejű turisztikai vonzerőként léphet fel (a rizsföldek); országos (illetve magyar nyelvterületre kiterjedő) hatókörrel is egy adottsággal rendelkezik (Csukás István életműve, illetve Arany és Móricz kisújszállási tartózkodásának emlékei és ide vonatkozó munkássága).

Kisújszállás, a Nagykunság kulturális fővárosa a múltban nem igazán volt klasszikus (tömeg)turisztikai célpont. A 21. század változó világában, az élmények turisták általi fogyasztási vágyának középpontba kerülésével, az egyediségek, különlegességek felértékelődésével azonban megnyíltak olyan új piaci rések, amelyek városunk számára is igen jó jelen- és jövőbeli lehetőségekkel kecsegtetnek a hazai és európai turizmus igen színes, folyamatosan alakuló és átalakuló piacán.

Ezeket a lehetőségeket felismerve városunk 2010-től komoly turisztikai infrastrukturális fejlesztéseket hajtott végre (ifjúsági szálláshely 2010, Kumánia hotel és gyógyfürdő 2012), valamint évről évre fejlődő, és nemcsak a helyiek, hanem a vidékiek számára is egyre vonzóbb magas- és populáris kulturális lehetőségeket, programokat kínál (aminek fő központját a Vigadó 2015-ben teljesen megújult multifunkcionális épülete jelenti). Természetesen mindezeket túl a helyi turizmus fejlődéséhez

hozzájárulnak a magánszálláshelyek utóbbi évekbeli fejlesztései, illetve a civil szervezetek, az intézmények, a cégek és a magánszemélyek által szervezett események, rendezvények is.

Mindezen komoly fejlődés után városunkban több, a turizmusban érdekelt szereplőben megérett a felismerés a koordinált együttműködés kialakítására, az eddigi együttműködések megerősítésére, tovább-folytatására, illetve egy állandó – bár jelenleg még csak informális – szervezeti keretbe való foglalására, így 2017 júniusában létrejött a Turisztikai és Marketing Kerekasztal (TMK). Kialakult az a „felismerés”, miszerint a Nagykunság kulturális fővárosában megérett az idő ezen jelentős lépés megtételére: indokolt a szoros együttműködés, az együtt-gondolkodás, a lehetőleg nyertes-nyertes helyzetek kialakítása a turizmus, a vendéglátás, a kultúra, a város eredményes és fenntartható „piacosítása”, „eladása” terén. A kerekasztal résztvevői megállapodtak abban, hogy létrehozzák Kisújszállás turisztikai értéktárát (ebben fókuszálva azokra a térségi, országos, vagy akár európai jelentőségű helyi különlegességekre, melyek a XXI. században jól piacosithatóak lehetnek), és a jövőben hasonló szakmai találkozók keretében továbbra is együtt dolgoznak városunk turisztikai fejlődéséért, az egységes „Kisújszállás-brand” kialakítása érdekében (ennek központi részét fogják alkotni – mint helyi egyedi, máshol nem fellelhető, kifejezetten Kisújszálláshoz köthető különlegességek – a helyi rizstermesztés, illetve Csukás István munkássága, szellemi öröksége).

Sikeres turisztikai desztinációk létrejöttéhez szükséges a megfelelő turisztikai szervezeti rendszer. A városban 25 éve (1994-ben) megkezdődött a turisztikai információszolgáltatás a Tourinform irodában. A Tourinform iroda jelenleg a Kumániában érhető el, itt fellelhetőek a turisztikai tájékoztató kiadványok, helyiek és környékeliek egyaránt.

Kijelenthető, hogy a turisták manapság imázs-alapú döntéseket hoznak, és akkor választanak egy desztinációt utazásuk célpontjául, ha annak imázsa összecseng a keresleti igényeikkel. Ha tehát Kisújszállás imázsát a keresleti igényeknek megfelelően és fentebbi adottságaink köré építjük ki, akkor előbb-utóbb Kisújszállás város is turisztikailag „divatos” fog válni.

Az önkormányzatnak és az üzemeltetőnek, valamint a Tourinform Irodának szorosan össze kell hangolnia a jövőbeni városmarketing tevékenységét, mivel annak központja a fürdő és a fürdőben lévő szálláshelyek lesznek. Ez csak folyamatos munkakapcsolat és egyeztetés révén lehetséges.

Az önkormányzatnak a saját marketingkerete felhasználása a nemzetközi kapcsolatai során, továbbá az általa támogatott, vidéken fellépő művészeti csoportokon keresztül és a városban működő civil szervezetek kapcsolatain keresztül is elő kell segítenie a fürdő, a szálláshely szolgáltatások, valamint a hozzájuk kötődő szolgáltatások, turisztikai attrakciók megismertetését, népszerűsítését.

Fontos feladat a Kumánia Gyógyfürdő Kft. marketing tervének összehangolása a készülő városi marketing tervvel.

24. Önkormányzati kapcsolatok

Kisújszállás Város Önkormányzata sokoldalú kapcsolatrendszerben működik – városhatárokon belül és azon kívül egyaránt. E kapcsolatokat a képviselő-testület a városműködtetés és -irányítás szempontjából elengedhetetlenül fontosnak tartja.

A legmélyebb gyökerekkel a református **történelmi egyház** rendelkezik, ezt követi a római katolikus gyülekezettel és a baptista egyházzal meglévő kapcsolat. Ezek részben kulturális együttműködésben valósulnak meg, részben pedig (2012 óta) a református és a baptista egyházakkal való együttműködésnek köszönhetően közoktatási jellegűek.

Városunk önkormányzatának több más önkormányzattal vagy önkormányzatok közösségével is van kapcsolata. A **Nagykun Hagyományőrző Társulás**nak Kisújszállás a székhelye, a társulás elnöke pedig Kisújszállás polgármestere. E társulás – mint a neve is mondja – hagyományőrző közösség. Kulturális

és idegenforgalmi jellegű városunknak a **Városok, Falvak Szövetségével kialakított kapcsolata is.** Idegenforgalmi jelentőségű még a **Magyar Fürdővárosok Szövetsége** és az **Alföld Szíve Térségi Turisztikai Egyesület**, melynek szintén tagja önkormányzatunk is. A turizmus fejlesztése érdekében **helyi civil kerekasztal** jött létre, mely elhatározta, hogy jogi személyiséggel rendelkező egyesületet hoz létre a hatékonyabb működés érdekében: ennek megfelelően **Kisújszállás Turizmusáért Egyesületet** hoz létre, melynek alapítása folyamatban van. Az egyesület előnye, hogy városunk turizmusának fejlesztése érdekében a vállalkozók erőforrásait összegyűjti, és az egyesület a saját nevében tud szerződéseket kötni.

A **Karcagi Többcélú Kistérségi Társulás** fontossága a Karcag székhellyel, öt településsel együtt működő társulás, mely a Kisújszálláson lévő Térségi Szociális Alapszolgáltatási Központ fenntartója. A **Mikrotérségi Központi Orvosi Ügyeleti Társulás** elnevezése is magáért beszél. Sajnos ezen előterjesztés készítésekor a társulás működése fordulópont előtt áll, tárgyalások folynak az orvosi ügyeleti ellátás optimális működtetése érdekében.

Kisújszállás nemcsak az országhatáron belül, hanem azokon kívül is rendelkezik önkormányzati kapcsolatokkal – **hat testvértelepülésünk van.** Ezekkel igyekszünk minél sokszínűbb, elsősorban kulturális és oktatási jellegű kapcsolatot fenntartani. E települések: Pacsér, Négyfalu, Szernye, Igló, Wilamowice, valamint Eberschwang, bár ez utóbbival gyakorlatilag már csak névleges a két évtizeddel ezelőtt még színes, jól működő kapcsolat. Jelenleg az önkormányzatokkal, az iskolákkal, tűzoltóságokkal és több kulturális közösséggel is alakítottunk ki kapcsolatokat. Fontos, hogy ezek széles körűek legyenek, mert az így kialakuló barátságok értéket jelentenek minden baráti közösség számára. Különösen fontos ez a turisztikai fejlesztések kapcsán, hiszen a magyarországi gyógyvíz vonzó a környező településeken, illetve országokban. Emellett a gazdasági együttműködésben rejlő lehetőségeket is vizsgálni kell. Újra kell gondolni a fürdő területére tervezett faházak ügyét is.

Az önkormányzati kapcsolatok körébe tartozónak véljük azokat a **személyes kapcsolatokat**, amelyek közösségi programokká nőttek, ld. az elszármazottak találkozáját. Bár a korábbiaknál egyre nehezebb az ilyen közösségi találkozók megszervezése, mégis érdemes újra végiggondolni azokat, mert értékeket jelentenek a város, és többnyire az idősebb generációk számára.

25. Közrend, közbiztonság, bűnmegelőzés

Az önkormányzat többféle módon lát el közbiztonságot javító feladatokat. Működteti a **mezőőri szolgálatot** és a **közterület-felügyeletet**, javítja működési feltételeiket, mindemellett koordináló feladatot is ellát a város más, hasonló tevékenységet (is) végző szervezetei között.

E koordináló szerepnek három fontos eleme van:

- a város Közbiztonsági és bűnmegelőzési koncepciója,
- az operatív jellegű Közbiztonsági Szakmai Egyeztető Fórum működtetése,
- a képviselő-testület elé kerülő évenkénti beszámoló a város közbiztonságáról és közrendjéről, a bűnözés városi helyzetéről.

Közbiztonsági és bűnmegelőzési koncepció

E koncepciót az önkormányzat a 156/2014. (V. 27.) számú határozatával fogadta el. Megalkotásával az volt a célja, hogy elemezze a város közbiztonsági helyzetét, megfogalmazza a legjellemzőbb problémákat, meghatározza a bűnmegelőzésben résztvevő szervezetek feladatait. Ez a koncepció a szervezetek együttműködésének fontosságát hangsúlyozza, valamint azt, hogy az ebben szerepet játszó szervezetek tudását, információit hogyan célszerű összehangolni.

Közbiztonsági Szakmai Egyeztető Fórum

A Közbiztonsági Szakmai Egyeztető Fórumot a 62/2013. (II. 15.) számú önkormányzati határozatával hozta létre a képviselő-testület. Tagjai a polgármester, a jegyző, a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Osztályának vezetője, a rendőrség, az önkormányzati tűzoltóság, a polgárőrség, a mezőőrség, a közterület-felügyelet képviselői, valamint az őket érintő ügyekben a meghívottak. A fórum munkájáról a képviselő-testület negyedévente beszámolót kap.

Mezei őrszolgálat

A mezei őrszolgálat ellátását továbbra is 5 fő mezőőr foglalkoztatásával kívánja az önkormányzat biztosítani. Az önkormányzat a jövőben is kiemelten kéri a mezei őrszolgálatot, hogy a bűnmegelőzésben részt vevő szervekkel szorosan működjön együtt, valamint a személyi és technikai eszközök (szolgálati gépkocsi, okostelefon) nyújtotta lehetőségeket összehangolva és teljes körűen használja ki.

Közterület-felügyelet

Kisújszállás város belterületén 2 fő látja el a közterület-felügyelői feladatokat. Az állomány jól képzett, megfelelő technikával ellátott, együttműködése a rendőrséggel kiváló.

Feladataik közé tartozik a város közterületi rendjének megővése, az erre irányuló jogsértő cselekmények megelőzése, megszüntetése, továbbá a közterületen folytatott, engedélyhez kötött tevékenységek szabályszerűségének ellenőrzése. Ők látják el a városban folyamatosan bővülő, jelenleg 52 kamerából álló térfigyelő rendszer felügyeletét.

Jelzőrendszer

A hatékony bűnmegelőzési észlelő- és jelzőrendszer elemeként működik a Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ, mely kiterjedt kapcsolatrendszerén keresztül az esetek korai szakaszában képes felismerni a kialakuló kritikus élethelyzeteket. Alkalmas arra, hogy a megelőzés időszakában jelezzen az intézkedésre jogosult hatóságoknak.

Térfigyelő rendszer

Városunkban számos helyen működik térfigyelő kamera, a felvételek segítik a rendőrség munkáját, az elkövetők felelősségre vonását. A térfigyelő kamera rendszer működtetése fontos, fenntartása, esetleges bővítésének szükségessége folyamatosan figyelemmel kísért kérdés.

Kisújszállási Nagykun Polgárőr Egyesület

Az önkormányzat továbbra is számít a Kisújszállási Nagykun Polgárőrség munkájára, kiemelten a közrend, közbiztonság, a bűnmegelőzés és a gyermekvédelem területén. Ennek érdekében folyamatosan támogatja és a jövőben is támogatni kívánja a polgárőrség működését, lépéseket próbál tenni annak érdekében, hogy a polgárőrség tárgyi feltételei javuljanak. Segítséget nyújt a számára nyitva álló pályázatok benyújtásához, kihasználásához.

Közterület védelme

A közbiztonság javítása olyan feladat, mely széles körű együttműködést igényel a rendőrség, a polgárőrség, a mezei őrszolgálat, a közterület-felügyelők, az ifjúságvédelmi szervezetek, a civil szervezetek közreműködésével.

Fontosnak tartja a lakosság figyelmét folyamatosan felhívni a lehetséges veszélyekre (betörések, lopások, csalások megelőzése, felvilágosító programok stb.), ezt a helyi kommunikációs csatornákon keresztül rendszeresen meg fogja tenni az önkormányzat.

Természet- és környezetvédelem

A természet- és környezetvédelem területén fontos szerep jut a pedagógusoknak, az oktatómunkának és a szülői példamutatásnak.

26. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás jelentős átalakuláson ment át a 2016. évtől kezdődően.

2016. április 1-jétől a számlázás és forrásbiztosítás feladatát a Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. vette át, 2019. április 1-jétől pedig Kisújszállás hulladékgazdálkodási közszolgáltatója már nem az önkormányzati tulajdonú Kisújszállási Városgazdálkodási Nonprofit Kft., hanem az állami tulajdonú, önkormányzatunk tulajdonrészesevével működő NHSZ Tisza Nonprofit Kft.

A szolgáltatás színvonala nem csökkent jelentősen, elsődleges célunk azonban, hogy a lehetőségekhez mérten néhány éven belül ismét elérje a szolgáltatóváltás előtti minőségét, felülmúlja azt.

A szelektíven gyűjtött hulladékok arányának további növelése, a lakosság ezirányú, folyamatos szemléletformálása kiemelt jelentőséggel bíró célkitűzés.

A lakossági szemléletformálás kapcsán elengedhetetlen a műanyag, nedves fa és egyéb, az egészségre káros égéstermékot produkáló anyagok fűtési célra történő felhasználásának, égetésének, az illegálisan elhelyezett hulladékok felszámolásának, az efféle hulladékelhelyezések megelőzésének a törvényi és pályázati lehetőségek maximális kihasználásával történő minimalizálása, felszámolása.

Tisztább környezetünkért a civil közösségek révén is tehetünk, amelyek által szervezett akciókhoz a lakosság is szívesen csatlakozik. Ezen megmozdulások támogatása fontos feladatunk az elkövetkező években is.

Ilyen szemétygyűjtő akciók például a helyi Munkás Horgász Egyesület, a Petőfi Vadásztársaság és a Városvédő és -Szépítő Egyesület –HO-VA-VÁR címmel – által minden év tavaszán szervezett, vagy az országos TeSzedd! Önkéntesen a tiszta Magyarországért elnevezésű, az elhagyott hulladékok gyűjtését célzó megmozdulások, melyben partnerek az iskolák is, diákjaikkal. Az önkormányzat közreműködése (segítség nyújtása a szemét elszállításában, valamint a különféle szervezési feladatokban, stb.) az elkövetkezendő időszakban is nagy hangsúlyt kíván.

Kisújszállás város belterületén, valamint Csorba és Márialaka külterületi lakott helyeken az engedélyezett egyedi szennyvízkezelés után befogadóba nem vezetett háztartási szennyvíz begyűjtésével megbízott közszolgáltató továbbra is a Kisújszállási Városgazdálkodási Nonprofit Kft., mely megfelelő színvonalon látja el szolgáltatási tevékenységét. Amennyiben lehetőség nyílik, a jövőben tett, ezirányú fejlesztések mindannyiunk közös érdeke.

Települési hulladéklerakók rekultivációja

Kisújszállás egykori hulladéklerakó telepeinek (3898, 3899/1 hrsz és 0747/5 hrsz) rekultivációja a 2013. évben valósult meg. A felszámolt depóniatestek utógondozása, monitorozása nemcsak hatósági követelmény, hanem közös érdekünk is. Ennek fenntartása, üzemeltetése az elkövetkező gazdasági időszakban is indokolt.

27. Helyi természetvédelmi értékek

Városunk zöldítése, és természeti értékeink gyarapítása érdekében kiemelt fontosságú a településen magánkézben, és önkormányzati tulajdonban lévő erdeink támogatása.

Több, a településrendezési tervben erdősítésre kijelölt ingatlant megvizsgáltunk, és ahol a talajviszonyok a vizsgálatok alapján elfogadhatóak voltak, erdőtelepítési pályázat került benyújtásra. A 0158/10 hrsz alatt felvett (karaháti sertéstelep mellett, keletre) 1,54 ha nagyságú, továbbá a 828 hrsz alatt felvett (Téglagyár utcától nyugatra) 1,33 ha kiterjedésű területre benyújtott pályázatnak köszönhetően 2019. őszén az erdőtelepítés megtörtént, mely fenntartása és üzemeltetése hosszútávú feladatunk.

Az elkövetkező években továbbra is célunk az erdősítések minél nagyobb arányú megvalósítása, a már meglévő és az újonnan telepített erdők szakszerű fenntartása. Ezirányú törekvéseinket erdészeti szakszemélyzet segíti.

A magánerdő telepítést a megyei területrendezési terv a város Csorba területrészen jelöl ki erdősítési célra nagy egybefüggő területeket.

A fásítást belterületünkön is kiemelten kell kezelnünk. Ezt szem előtt tartva, az Erzsébet királyné liget faállományának 2019. évben történt megújításával 220 db facsemete került elültetésre pályázati úton. A kivágott faállomány helyére az Alföldre jellemző tölgy-kőris-szil ligeterdő növénytakarulás természetes állomány alkotó fajai kerültek, melyek folyamatos ápolása a jövőben fontos feladatunk.

A fásítás lakossági, vállalkozások szintjén történő ösztönzése is célként kell, hogy megfogalmazódjon programunkban, különös tekintettel azokra az üzemekre, ingatlanulajdonosokra, ahol a fásítás a Helyi Építési Szabályzat alapján kötelezően megvalósítandó feladat (pl. véderdők).

Folyamatosan feladat az öregedő faállomány állapotának figyelemmel kísérése és szükség esetén a faállomány megújítása sokszor faiskolázott fákkal. Folyamatosan problémát okoz a nagyobb fák vezetékekre gyakorolt rongáló hatása. Pályázati lehetőségek kihasználásával hosszú távú célként megfogalmazható, hogy a város klímájának védelme érdekében célszerű olyan utcafelújításokat végezni, amely során minden közművezeték (földalatti és légvezetékek) megújítható és áthelyezhető úgy, hogy a nagyra növő lombos fák számára kellő élettér maradjon. Sok utcában ez a vezetékek útburkolat alá helyezését jelenti. A fákhöz közeli járdaszakaszok esetében mérlegelni kell a gyökérzet növekedése miatt könnyen szintbehelyezhető térkőjárdák telepítését.

Városunk természeti értékekben gazdag település, közülük a legjelentősebbek az alábbiak:

- a református templom kertje és az Arany János Általános Iskola Tagintézmény udvara,
- Erzsébet-királyné liget,
- Varjasi erdő és tisztásai,
- Csivag-ér,
- Igarió laponyag vagy Daku-hegyes,
- Gyalpári erdő és csordajárás,
- Nagyrét és a kisújszállási rizsföldek,
- „Pap-gátja” – Kosár gát,
- Déli temető régi „magja”,
- Zsidó (izraelita) temető,
- Marjalaka telek,
- az Öregerdő,
- az ecsegi út 7. kilométerénél az őszi kikericsmező,
- Pásztorkodás Emlékhelye,
- négy kunhalom,
- városban lévő öreg fák

Mivel a fent felsorolt területek jelentős növény- és állattani, földtani, tájképi és kultúrtörténeti értéket képeznek városunkban, elköteleztünk magunkat az irányban, hogy ezek megmaradását elősegítsük.

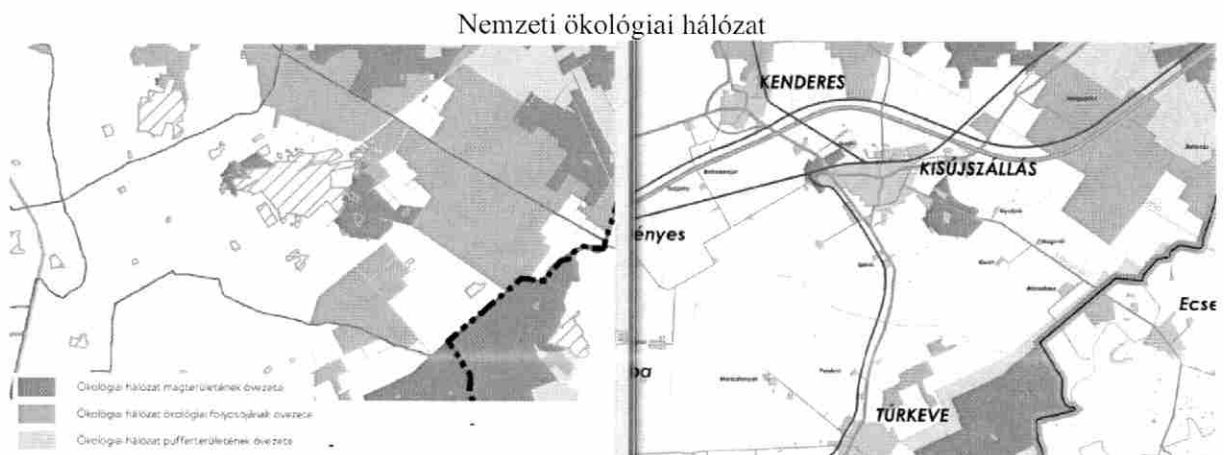
Fentiek közül Kisújszállás Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi jelentőségű természeti területek védetté nyilvánításáról szóló 4/2016. (II. 26.) önkormányzati rendelete az Erzsébet-királyné

ligetet, valamint a református templom kertjét és az Arany János Általános Iskola udvarát kiemelt védelmébe vonta.

Az Országos Területrendezési Terv 2019. évi módosítása kiterjesztette a nemzeti ökológiai hálózatot, mely bővítésben Kisújszállás is érintett. Az ökológiai hálózat magterületének, ökológiai folyosójának és a puffer területeinek övezeti előírásai szigorúbb szabályozással illetik ezáltal például a rizsföldeket is (szigorúbb beépítési, infrastruktúrát érintő, bányászati szabályok).

Az ökológiai sokszínűség fenntartása érdekében támogatott az időszakos vízborítású rizstermesztés és a vetésforgó szempontjából fontos indiánrizs termesztés fejlesztése.

Az ökológiai védelemmel érintett területeket, városrészeket érintő fejlesztési elképzelések során tehát szükséges megtalálni a megfelelő egyensúlyt a természeti értékek védelme, és a fejlesztés igénybevételének szükségessége tekintetében. Fő célunk kell, hogy legyen a beruházásaink ökológiai lábnyomának minimalizálására való törekvés.

1. OTrT jelenleg és korábban hatályos részlete

A városban fellelhető élővilág gazdagsága megkívánja, hogy bizonyos élőhelyeket érintő munkálatok, beavatkozások tekintetében folyamatos kapcsolatot tartsunk a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság illetékeseivel.

A belvíztározók, rekultivált hulladéklerakók gödrében kialakult vízi élővilág, nádas ökoszisztémák karbantartási feladatait a továbbiakban is a Hortobágyi Nemzeti Parkkal történő szoros együttműködéssel kell ellátnunk.

Fontos ökológiai szerepet töltenek be a halastavak is, amelyek fejlesztése a madarak számára is újabb élőhelyek létrehozását jelentik emellett, hogy a lakosságot egészséges táplálékkal látja el.

Parlagfű-mentesítés

Kisújszállás Város Önkormányzata évek óta kiemelt figyelmet fordít a város közigazgatási területén a parlagfű-mentesítésre. Sok civil szervezet is részt vett a munkában.

A város belterületén történő parlagfű-mentesítésben továbbra is fontos szerepet szán az önkormányzat a közterület-felügyelőknek, a külterületi önkormányzati utak mellett pedig a mezőőrök irányítása mellett közfoglalkoztatottak bevonásával végezzük el a parlagfű-mentesítést.

Magyarország Kormánya különösen nagy hangsúlyt fektet a parlagfű elleni védekezésre, a parlagfű fertőzöttség-visszaszorítására és a megelőzésre, ezért 2013 óta a Belügyminisztérium a közfoglalkoztatási programok keretén belül évente 4, szükség esetén 5 kaszálási időpontot jelöl ki. A

közfoglalkoztatási programok keretében történő parlagfű elleni védekezéssel kapcsolatban a kaszálási ütemeket követően beszámolót küldünk az elvégzett tevékenységről a Jász-Nagykun Szolnok Megyei Kormányhivatal Karcagi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya részére.

Az irtást lehetőség szerint kapálással, nagyobb összefüggő terület esetén kaszálással végezzük. A mezőőrök és a közterület-felügyelők folyamatosan figyelemmel kísérik a parlagfűvel szennyezettség mértékét, és szükség esetén parlagfűmentesítési ütemen kívüli időszakban is megtesszük a szükséges intézkedéseket.

A folyamatos irtást 2 fő, az ütemek időszakában történő irtást szükség szerint 4-8 fő közfoglalkoztatott végzi.